

Ana Kontor • Karl Karlep

Eesti keele tööraamat

5. klassile
3. osa

2022

Ana Kontor, Karl Karlep
Eesti keele tööraamat 5. klassile 3. osa (ajakohastatud kordustrükk)

Õppematerjali „Eesti keele lugemik-tööraamat 5. klassile“ koostamisel on arvestatud põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe 5. klassi eesti keele ainekavas esitatud nõudeid. Õppematerjal sobib kasutamiseks ka põhikooli riikliku õppekava järgi õppijate õppe diferentseerimisel, individuaalse õppekava (IÕK) alusel õppijate ning muukeelsete õpilaste õpetamisel.

Retsenseerinud Maris Juhkam ja Kaja Plado
Toimetanud Tiina Helekivi
Illustratsioonid Ülle Meister, Vilve Aavik-Vadi
Tehniliselt toimetanud Andero Kurm
Kujundanud ja küljendanud Eve Kurm
Fotod: Pixabay, Wikimedia Commons, erakogud

Autoriõigus: Haridus- ja Teadusministeerium, autorid, 2022

CC-BY-SA 3.0

Levitaja: Haridus- ja Noorteamet

ISBN 978-9985-72-297-8 (1. osa)
ISBN 978-9985-72-298-5 (pdf: 1. osa)
ISBN 978-9985-72-299-2 (2. osa)
ISBN 978-9985-72-300-5 (pdf: 2. osa)
ISBN 978-9985-72-301-2 (3. osa)
ISBN 978-9985-72-302-9 (pdf: 3. osa)
ISBN 978-9985-72-303-6 (4. osa)
ISBN 978-9985-72-304-3 (pdf: 4. osa)

Trükiettevalmistus: OÜ Studium
Riia 15b, Tartu 51010
www.studium.ee

Ajakohastatud kordustrükk: Atlex OÜ
Kivi 23, Tartu 51009
www.atlex.ee

SISUKORD

Metoodilised juhised õpetajale 3. tööraamatu kasutamiseks 4

Sõna algvorm ja muutevormid 6

Mitmuse tunnus 16

Sõna algvorm ja mitmus 25

Kes? Mis? 25

Kelle? Mille? 33

Keda? Mida? 46

Kellesse? Millesse? 61

Kelles? Milles? 70

Kellest? Millest? 77

Kellele? Millele? 89

Kellel? Millel? 99

Kellelt? Millelt? 108

METOODILISED JUHISED ÕPETAJALE 3. TÖÖRAAMATU KASUTAMISEKS

Tööraamatu 3. osa kasutamise peamine eesmärk on harjutada käändevormide moodustamist ning nende rakendamist sõnaühendites ja lausetes. Lähtutakse sõnavormide grammatilise tähenduse eri variantidest.

Käändevormi käsitlemisel on vaja tähelepanu pöörata kahele aspektile.

1) Sõnavormi koostisse kuuluvate sõnaosade äratundmine, nende valik ja sobitamine.
   Tähelepanu on vaja pöörata sõnatüve variantide häälikulis-tähelisele koostisele, lõppudele, tunnustele. Kui õige tüvevormi moodustamine tekitab õpilastele raskusi, on otstarbekas toetuda analoogiale sõnarühmas (*sild-silla-silda, põld-põllu-põldu, vald-valla-valda* jne).
   Lapsele võivad osutuda probleemseks kahe käände (ainsuse sisseütlev ja mitmuse osastav) vormide variandid (*tuppa* või *toasse, maju* või *majasid*). Vormide sobivust lausesse on vaja õpilastega arutada ja harjutada.
2) Käändevormi grammatilised tähendused, mis sõltuvad sõnatähenduse valdkonnast ja kontekstist. Näiteks: 1) *toolil = tooli* peal, 2) *toolil =* tooli osad (*toolil on neli jalga, toolil on pehme seljatugi).*
   Sõnavormi tähenduse teadvustamiseks saab esitada küsimusi ja lisada lausele või sõnaühendile täiendavaid seletusi.
   Oluline on samuti võrrelda ja eristada sama sõna eri vormide tähendusi kontekstis, sõnaühendis, lauses, tekstis. Näiteks: *rääkis õele (õega, õest), jalutab õega (õeta)*.

Kaasajal kasutatakse keeleteaduses terminit *fraas*, milleks on suhteliselt terviklik kõnelõik, näiteks ühesõnaline vastus dialoogis (*Kus .....? – Metsas*), laienditeta alused ja öeldised (*Vesi voolab*.), öeldised ja alused koos laienditega (*Väike poiss viskas palli põõsasse*.), osalause (..... *põõsasse, mille sees oli linnupesa*).

Tööraamatus kasutatakse terminit *sõnaühend*, sest see on lastele mõistetavam ja fraasiga võrreldes konkreetsem. Sõnaühend koosneb alati põhisõnast ja ühest või enamast laiendist (*väike poiss, jalutas paksus metsas*).

Laste tähelepanu on küsimustega vaja suunata kõikidele sõnaühendis esitatud laienditele. Eriti vajab suunamist sellise sõnaühendi mõistmine, milles on üks ja sama sõna nii laiendiks kui ka põhisõnaks. Näiteks: *väikese poisi sõber – kelle sõber? – poisi sõber; missuguse poisi (sõber) – väikese poisi (sõber)*. Sõnaühendis laiend konkretiseerib ja täpsustab põhisõna tähendust, suunab kõneleja ja tajuja tähelepanu valikuliselt mingile semantilisele tunnusele (*jooksis kiiresti, mööda teed, metsani, õhtul* jne).

Õpilaste kõne arendamiseks on otstarbekas seostada iga põhisõna võimalikult paljude laienditega ja vastupidi ning vajadusel seletada täiendavalt sõnade ning sõnavormide tähendust. Pedagoogil on vaja teada, et mitte kõik semantilises seoses olevad sõnad ei ole sõnaühendid (näiteks: *laua all (kõrval), üle silla, mööda teed, kõige pikem, ei söö, kirjutas alla, kahekümne esimene, viiskümmend kuus* jne). Toodud näidetes pole võimalik eristada põhisõna ja laiendit. Neid on tööraamatus nimetatud lihtsalt sõnapaarideks.

3. tööraamatuga jätkatakse lugemis- ja kirjutamisoskuse automatiseerimist. Vajalik on suunata õpilaste tähelepanu vajadusele sooritada kirjutamisel sellele eelnevat ja kaasnevat analüüsi ja kontrollida tulemust. Abistava vahendina tuleks vajadusel meelde tuletada „Tarkvara mapi“ kasutamist, sh lasta lastel valida (ja valikut põhjendada) ülesande sooritamist toetavaid tööjuhendeid. Sama kehtib ka etteütlemise järgi kirjutamisel. Juhime tähelepanu, et enne lause kirjutamist, aga samuti sõnahaaval lugemisele järgnevalt, on vaja suunata lapsi kuuldud/loetud lauset tervikuna kordama.

Vajab rõhutamist, et õpiraskustega (sh lihtsustatud õppe tasemel) laste puhul on ülesannete konkreetsetest tulemustest olulisem sooritusprotsessi valdamine, st „sammude“ õiges järjekorras rakendamine.

Edukat tööraamatu alusel õpetamist!

Ana Kontor ja Karl Karlep

SÕNA ALGVORM JA MUUTEVORMID

1. A. Loe lused. Mis sõna kordub kõikides lausetes. Jooni.

1. Aias on lindudel pesa.
2. Üks lind lendas pesast välja.
3. Kohe lendas teine lind samale pesale.
4. Lind istub pesal munade peal.
5. Varsti on pesas munade asemel linnupojad.

- Mida linnud tegid?

B. Kirjuta välja sõna *pesa* kõik vormid. .....

.....

C. Võrdle sõna *pesa* vorme.

- Leia sõnadel ühine osa – **tüvi**.
- Eralda püstkriipsuga muutuv sõnaosa – **sõnalõpp**.

2. A. Leia järgnevate sõnavormide ühised ja muutuvad osad. Eralda sõnalõpud.

1. kivil, kivini, kivile, kiviga, kivist, kivisse
2. lumele, lumest, lumeks, lumes, lumeta, lumega
3. majale, majal, majani, majast, majas, majata

B. Moodusta sõnaühendeid eelmiste sõnadega.
Leia iga tegusõna juurde erinevate sõnade vorme.

laskus ..... viskas .....

suusatas ..... jooksis .....

mängis ..... istus .....

Pane tähele!

Sõnad muutuvad ehk käänduvad.

- Sõna muutevormide ühist osa nimetatakse **sõnatüveks**.
- Sõna algvorm ja sõnatüvi nimetavad ***kellest*** või ***millest*** **räägitakse**.

  Seega väljendavad algvorm ja tüvevorm sõna **põhitähendust**.

  maja, maja/s *kuusk, kuuse/ni* *lugu, loo/st*

- Sõnalõpp lisab sõnale **lisatähenduse**.

  maja/s – (keegi või miski on) maja **sees**.

3. A. Asenda sõnapaar ühe sõnavormiga. Kirjuta.

supi sees – *supi/s* ..... liiva seest – .....

kivi peale – ..... vihiku sisse – .....

laua peal – ..... kausi sees – .....

korvi seest – ..... põllu pealt – .....

B. Loe sama tähendusega sõnapaarid ja sõnavormid.

C. Eralda enda kirjutatud sõnadel sõnalõpp püstkriipsuga.

D. Selgita iga sõnavormi lisatähendust (moodusta sõnaühend või lause).

4. Loe sõnad ridade kaupa. Jooni igas reas sõna algvorm (*see on* ☐).

1. kahte, kahega, kaks, kahest, kahele
2. loo, lugu, looga, lood, loost
3. meest, mesi, meega, mett, meele

5. A. Moodusta sõnade algvormid.

Sõnavorm	Algvorm	Sõnavorm	Algvorm
kalluriga*	kallur	juurega*	
vihikust		päikese	
klaasile		värviga	
tolmuga		peatusesse*	
veoautol		maanteelt	
reega*		veast	
jõeni		mäest	
lauale		leivast	

B. Seleta tärniga (*) märgitud sõnade algvormi tähendust.

6. A. Loe sõnad ridade kaupa.

- Jooni sõnavormide ühine osa (sõnatüvi).
- Eralda sõnalõpp püstkriipsuga.
- Selgita iga sõnavormi tähendust.

1. toolile, tooliga, toolilt, toolist, toolini, toolita .....

2. autoni, autosse, autole, autota, autost, autol .....

3. jänesele, jänest, jänesest, jäneseni, jänesel .....

B. Kirjuta iga rea lõppu sõna algvorm.

Jäta meelde!

Sõnas on juttu **ühest** esemest või olendist. Siis on see sõna **AINSUSES**.

- Ainsuse sõnavorm koosneb tavaliselt kahest osast:

AINSUSE TÜVI	+	SÕNALÕPP	=	SÕNAVORM
purgi	+	-s	=	purgis
põhitähendus		lisatähendus		

- Ainsuse sõnatüve moodustamisel on abiks skeem: (***uue***) ☐
- Kui sõna tüvele lõppu ei järgne, on sõna tüvevormis.

(***uue***) purgi, ämbri, metsa, õe, venna, tüütre, poja jne

7. Moodusta algvormis sõnade tüvevormid.

tass – (uue) tassi	koer –	pall – .....
kaustik –	õpilane –	katus – .....
maaler –	tuuker –	laager – .....
ratas –	tõke –	võti – .....
õde –	tuba –	kägu – .....

Pane tähele!

- Algvormis sõna vastab küsimusele ***kes?*** või ***mis?***
- Tüvevormis sõna vastab küsimusele ***kelle?*** või ***mille?***

8. Rühmita eelmise harjutuse tüvevormis sõnad küsimuste järgi.

Kelle? – .....

..... (*6 sõna*)

- Millega tegeleb *tuuker*, *maaler*?

Mille? – .....

.....

..... (*9 sõna*)

9. Jooni küsisõnadele *kelle*? ja *mille*? vastavad sõnavormid.

1. (*uue*) *kelle*?

   hobuse, koerale, tiigri, hunti, hundi, elevanti, elevandi, piison, piisoni, rebast, rebase, mäkra, mägra, mäger (*7 sõna*)

2. (*uue*) *mille*?

   kuusk, kuuse, männil, mändi, männi, kaseni, kase, leppa, lepa, lepp, haavani, haab, haaba, haava, sireli, sirelit (*6 sõna*)

10. Moodusta sõnavormidest algvormid ja algvormidest tüvevormid.

Sõnavorm	Algvorm (*see on*)	Tüvevorm (*uue*)
hiirel	hiir	hiire
käest		
jalast		
peole		

hambata		
lambale		

11. A. Loe tegusõnad koos küsimustega. Moodusta sobivad sõnavormid. Kirjuta.

B. Moodusta sõnaühenditega suuliselt lauseid.

	VOODI	**DIIVAN**
1. magan (*kus?*)	voodis	diivanil
2. heidan (*kuhu?*)	.....	.....
3. tõusen (*kust?*)	.....	.....

	VEND	**ÕPETAJA**
1. palusin (*keda?*)	venda	.....
2. ulatasin (*kellele?*)	.....	.....
3. vestlesin (*kellega?*)	.....	.....

- Mis tegevuses osalesid aktiivselt vend ja õpetaja?

12. A. Loe sõnad vasakus tulbas. Moodusta sõnade ainsuse tüvevormid. Lisa lõpud.

	(*uue*) ☐	☐ + -sse	☐ + -s
tasku	tasku	tasku/sse	tasku/s
kohv			
vorst			
leib			

B. Moodusta algvorm, tüvevorm, lisa sõnalõpud.

	(see on) ☐	(uue) ☐	☐ + -sse
mahlata	mahl	mahla	mahla/___
kapsast			
pudruks	puder		
supis			

C. Moodusta sobivaid sõnaühendeid õpetaja abiga.

13. A. Loe sõnad sulgudes. Moodusta ja kirjuta ainsuse tüvevorm.

1. Ema **küpsetas** (kook) koogi… ja pani selle lauale.
2. Memm **kudus** taadile pehme (sall) …… .
3. Tüdruk **avas** (uks) …… ja jooksis õue.
4. **Ostsime** kaubamajast ühe (tekk) …… ja (padi) …… .
5. Vend **võttis** kuurist (õng) …… ja läks kalale.

B. Kirjuta laused õigesti vihikusse. Kasuta TM 8. juhendit.

14. Loe sõnad ridade kaupa. Leia ühine sõnaosa. Jooni.

1. põtradele, põtradest, põtradeni, põtradel, põtradega
2. jõgedest, jõgedel, jõgedes, jõgedeni, jõgedeks, jõgedesse

Kas panid tähele?

Harjutuse 14 sõnades on juttu mitmest jõest või põdrast.

- Mis sõnaosa sellele viitab? Tee igas sõnas sellele sõnaosale ring ümber.

Jäta meelde!

Sõnavorm väljendab **mitut** asja, nähtust ja olendit.
See sõna on **MITMUSES**.

- Mitmuses sõna koosneb tavaliselt kolmest osast:

MITMUSE TÜVI	+	MITMUSE TUNNUS ***-te, -de***	+	SÕNALÕPP	=	SÕNAVORM

purki + *-de-* + *-s* = *purkides*

männiku + *-te-* + *-sse* = *männikutesse*

väljendab põhitähendust

väljendavad lisatähendust

mitu | *sees*, *sisse* jne

- Mitmuse sõnatüve moodustamisel on abiks skeem:

(*uut*) [ ] – [***-t, -d, –***]

- *uut*-vormis sõnade lõpus võib olla ***-t*** või ***-d***. Sõna võib olla ka lõputa.
- Lõpud ***-t*** ja ***-d*** **ei kuulu mitmuse tüve koostisse**.

/ -t	***/ -d***	***/ lõputa***
(uut) *tütar/t*	(uut) *suu/d*	(uut) *purkil/–*

15. Moodusta *uut*-vorm.

koer – (*uut*) koéra

sepp – .....

kask – .....

aasta – (*uut*) aasta/t

vasikas – .....

paber – .....

suu – (*uut*) suud

maa – .....

krae – .....

levkoi – .....

selg – (*uut*) selga

lamp – .....

pohl – .....

porgand – (*uut*) porgandi/t

sipelgas – .....

traktor – .....

soo – .....

öö – .....

pea – .....

peoleo – .....

16. A. Moodusta sõnaühendeid.
B. Kirjuta sõnaühendid vihikusse.

ostis (*mida?*)
- või
- suhkur
- halvaa
- leib

nägin (*keda?*)
- ahv
- papagoi
- kaelkirjak
- elevant

C. Moodusta sõnaühenditega suuliselt lauseid.

17. A. Loe sõnad. Eralda sõnavormidel tüvi, mitmuse tunnus ja sõnalõpp. Toimi eeskuju järgi.

veski/te/sse, ringides, taskutest, kottidesse, ratastega, mägedeni, õpilastest

B. Nimeta iga sõnavormi mitmuse tüvi.

C. Nimeta sõnade algvormid.

18. A. Loe sõnavormid vasakus tulbas. Loe tabeli pealkirjad ülemises reas.

B. Selgita harjutuse täitmist. Täida tabel eeskuju järgi.

Sõnavorm	**Algvorm**	(*uut*) ☐	**Mitmuse tüvi**
mesilasega	*mesilane*	*mesilas/t*	*mesilas*
klaasiga			
sepikule			
voodilt			
kuuga			

MITMUSE TUNNUS

1. A. Loe sõnad. Märgi mitmuses sõnad tärniga (*).
B. Eralda sõnaosad püstkriipsudega.

paberi/t, metsa*/de/s, kukke, soodes, vankrit, luuda, lusikateta, vööga, linikut, kirjades, pintsliteta, kraedeta, lilledest, hunti

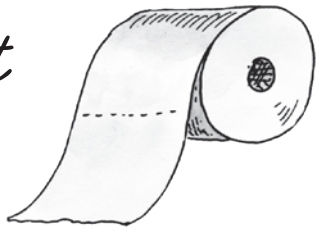

C. Moodusta sõnade algvormid. Algvormidest moodusta *uut*-vormid.

- Kirjuta vihikusse. Näiteks: *paber – paberit*
- Jooni mitmuse tüved. Näiteks: *paberit*

D. Rühmita *uut*-vormis sõnad.

1. *uut*-vormi lõpp on ***-t*** – *paberit,* .....
..... (5)

2. *uut*-vormi lõpp on ***-d*** – .....
..... (3)

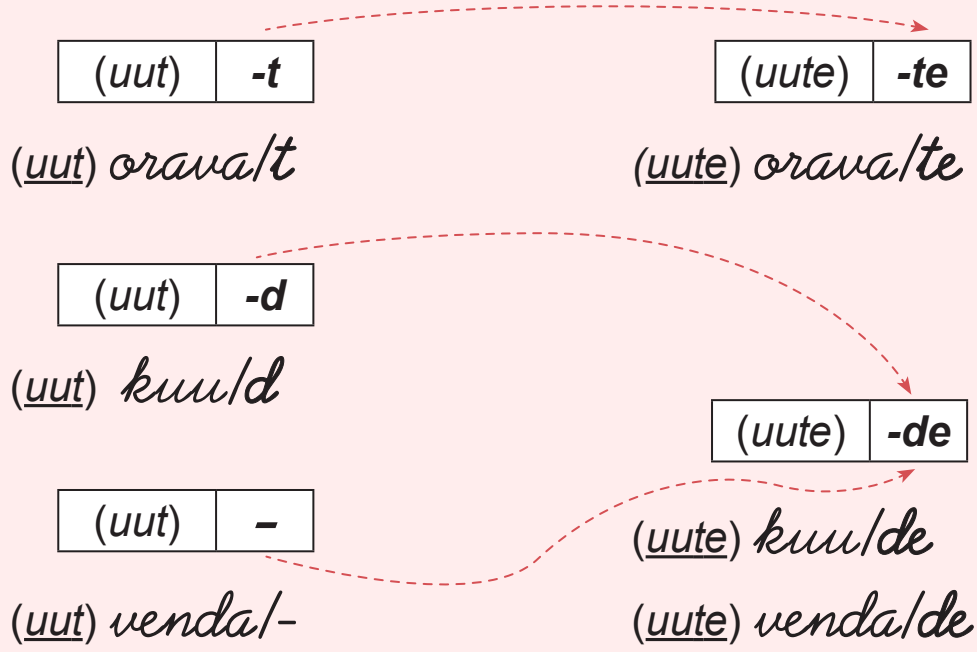
3. *uut*-vorm on lõputa – .....
..... (6)

Mitmuse tunnus on *-de* või *-te*.

Kas on meeles?

Sõna *uut*-vormi järgi saame valida mitmuse tunnuse (**-de** või **-te**).
Mitmuse tunnuse valikul on sul abiks skeem (sama skeem – TM j 13).

2. Moodusta sõnade *uut*-vorm. Nimeta mitmuse tunnus.

Sõnad: ahven, haug, soo

- Põhjenda mitmuse tunnuse valikut skeemi abil.

3. A. Moodusta mitmuse tüvi, lisa tunnus.

Algvorm	(*uut*) ☐	(*uute*) ☐ + **-de** või **-te**
ilves	ilves/t	ilves/te
kuu		

ratas		
laud		
lennuk		
rebane		

B. Moodusta sõnaühendeid 3. tulba sõnadega.

1. (*kelle?*) ....., ... pojad
2. (*mille?*) ....., ..., ... parandamine
3. Jaanuar, veebruar, märts on (*mille?*) ..... nimetused.

4. A. Loe sõnavormid. Lisa sobiv mitmuse tunnus (*-de* või *-te*). Kirjuta (skeem lk 17 või TM).

venda....., paberi....., saabas....., lusika....., siga.....,

lehma....., kohvi-tassi....., või-seen....., maan-tee.....,

jalg-ratas....., pohla-var....., korrus-maja....., raud-tee.....

B. Mitmel sõnal on mitmuse tunnus *-de*? .....

Mitmel sõnal on mitmuse tunnus *-te*? .....

5. A. Loe laused. Kirjuta lünka sobiv mitmuse tunnus. Põhjenda *-de* või *-te* valikut *uut*-vormi lõpu järgi.

1. Põranda.*te*.l seisid vaasid päeva-lille.....ga.
2. Õigete vastus..... arv peab olema kontrolltöö.....s üle viie.
3. Kirssi.....st moos on maitsev lisand pannkooki.....le.

4. Meie klassi tüdruku….. laul meeldis kuulaja…..le.

5. Põldu….. kohal tiirutas kurge….. kolmnurkne parv.

B. Kontrolli: *-te* (*4 sõna*), *-de* (*….. sõna*).

C. Märgi kõikides sõnades

- ülipikkade häälikute tähed (/),
- pika suluta kaashääliku tähed (⌣) (*1 sõna*),
- pika täishääliku tähed (⌣) (*3 sõna*).

Pane tähele!

Mõnedes sõnades on mitmuse tunnus **erandlik**.
Uut-vormi lõpus on ***-t***, aga tüvele liitub mitmuse tunnus ***-de***.

vile – (*uut*) *vile/t* – *vile/de* (hääled)
auto – (*uut*) *auto/t* – *auto/de* (tuled)
tütar – (*uut*) *tütar/t* – *tütar/de* (nimed)

6. A. Loe tabeli 1. rida. Loe sõnad. Täida tabel näidise järgi.

Algvorm	**Mitmuse tüvi** (***uut***) *keda? mida?*	**Mitmuse vorm** (***uute***) *kelle? mille?*
võre	*võre/t*	*võre/de*
vale		
mure		
pere		

ratsu	ratsu/t	ratsu/de
kiivi		
manna		
kaabu		
küünal	küünal/t	küünal/de
peenar		
kannel		
sammal		
aken		
pipar		
tatar		

B. Harjuta 3. tulba sõnade õigekirja etteütlemise järgi.

C. Kirjuta vihikusse algvormis sõnad ainsuses ja mitmuses.

Näiteks: *võre – võred, küünal – küünlad*

7. A. Loe sõnad sulgudes. Moodusta *uut*-vorm ja *uute*-vorm.

B. Loe laused. Kirjuta lünka sobiv sõnavorm.

1. (*mesilaspere*) – *mesilaspere/t – mesilaspere/de*

..... hooldamine* on mesinikule suur töö.

2. (*suitsutare**) – .....

..... põrandad olid külmad ja niisked.

3. (*peenar*) – .....

   Öösel olid ..... kõrvale tekkinud mutimulla-hunnikud.

4. (*aken*) – .....

   Ema ostis korteri ..... ette uued kardinad.

5. (*kiivi*) – .....

   Sünnipäeva-torti kaunistasid ..... rohelised rõngad.

- Seleta tärniga (*) märgitud sõnade tähendust.

C. Asenda kõik mitmuse vormid ainsuse vormidega. Ütle laused.

Näiteks: *Suitsutare põrand oli ....*

8. Loe sõnavormid vasakus tulbas. Moodusta vastavad mitmuse vormid.

TOIMI NII:

1. Eralda ainsuse sõnavormil tüvi ja lõpp.
2. Moodusta algvorm (*see on*).
3. Moodusta *uut*-vorm. Eralda sõnalõpp.
4. Lisa mitmuse tunnus.
5. Lisa sõnavormi lõpp.

naaskli/ga
naaskel
naaskli/t
naaskli/te
naaskli/te/ga

A.

Sõnavorm ainsuses [ ] + [lõpp]	***Uut*-vorm** (***uut***) [keda? mida?] – [***-t*** / ***-d*** / ***–***]	**Sõnavorm mitmuses** [ ] + [***-te*** / ***-de***] + [lõpp]
rätiku/ga	rätikult	rätikutega
kivisse		
lõvile		
põllult		
männil		
kapteniks		
kuuse-oksalt		kuuse-oksatel.....
sõidu-teeni		

B.

ämbri/sse – ämbritesse

allika/ni – .....

kadakani – .....

nurgas – .....

kaseni – .....

nahk-vöö/le – .....

sõbraga – .....

riiulilt – .....

võrgust – .....

männist – .....

9. A. Loe sõnad sulgudes. Moodusta mitmuse vormid. Kirjuta.
B. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

1. K/auk/el (metsa taga) ……*metsade taga*…… elas tark muinasj/ut/u-vestja.
2. Talunik t/un/eb end (põllu keskel) …… nagu k/ot/us.
3. (Puu ja põõsa all) …… l/eit/us r/is/ikaid ja m/än/i-seeni.
4. (Maja ümber) …… on m/at/alad h/ek/id.
5. M/ink/i loom oli (sipelga-pesas) …… t/uhn/inud.

C. Kontrolli enda kirjutatud lauseid (vaata TM).

1. Leia lüngaga sõnad, mis kirjutasid tabeli 1 järgi (*3 sõna*). Jooni.
2. Leia lüngaga sõnad, mis kirjutasid tabeli 2 järgi (*4 sõna*). Tee tärn.
   - Märgi nende sõnade kohale skeemide numbrid.
3. Leia kaashäälikuühendiga sõnad. (….. *sõna*)
   - Märgi neis ülipikkade häälikute tähed kriipsuga.
   - Märgi nende sõnade kohale tabeli ja skeemide numbrid.
4. Kaks sõna kirjutasid 3. tabeli skeemi …… järgi.

   Need sõnad on …… ja …… .

D. Harjuta lausete õigekirja etteütlemise järgi.

10. A. Loe lausepaarid. Leia korduvad sõnavormid ja jooni.
B. Seleta korduvate sõnavormide tähendust lausetes.

1. Treppidel on alati astmed.
   Mõnikord jooksevad treppidel hiired.
2. Kuusepuudest tehakse küttepuid.
   Värsketest kuusepuudest võib eralduda vaiku.
3. Ümmargusele lauaplaadile pandi alla kolm puust jalga.
   Vastlapäeval oli toitude hulgas ka kolm seajalga.
4. Õde rääkis vennale oma mängudest.
   Vennal on ilus mänguauto.
   Lapsed tunnevad ühistest mängudest palju rõõmu.

Teeme kokkuvõtte.

Sõna samal vormil võib olla mitu tähendust.

toolil = tooli peal

toolil on 4 jalga (tooli osad)

SÕNA ALGVORM JA MITMUS

KES? MIS? (nimetav kääne)

1. Loe laused. Kellest või millest on lausetes juttu? Nimeta ja jooni aluseks olevad sõnad.

1. Konn **hüppas** kraavipervelt vette.
2. Katuselt **langes** alla suur lumetükk.
3. Kädistav harakas **lendas** õunapuu otsa.
4. Lõikelaual **oli** pikk roheline kurk.
5. Väike poiss **jooksis** nuttes ema juurde.

- Kus kurk oli?

Pane tähele!

Lauses on algvormis sõna harilikult **aluseks**.

2. Täida tabel näidise järgi.

Sõna algvorm	Küsimus sõna kohta	Vastus küsimusele
taevas	*mis?*	*taevas*
hunt	*kes?*	hunt
auto		
		lammas
naaber		
		riietus

Jäta meelde!

Kui nimisõna ainsuses vastab küsimusele ***kes?*** või ***mis?***, on see **ALGVORMIS.**

tramm, taevas, lepp, siil, kartul, varblane, istumine

3. A. Loe 1. tulba sõnad.
B. Jooni algvormis nimisõnad.
C. Nimeta joonitud sõnade laiendid. Vali sobiv küsimus.

Sõnaühend	*Mitmes?*	*Missugune?*
seitsmes poiss	*seitsmes*	
sõbralik noormees		*sõbralik*
teine näidend		
huvitav raamat		
kolmas päev		
neljas peatükk		
karvane koer		

- Mis on peatükk?
- Kust saad leida neljanda peatüki?

Pane tähele!

Algvormis sõna laiendid on samuti algvormis.

mitmes (poiss)? – *seitsmes* (poiss)

missugune (poiss)? – *sõbralik* (poiss)

4. A. Loe sõnad joone alt. Loe laused. Täida lüngad.
B. Jooni lausetes aluseks olevad sõnad.
C. Tee ring ümber aluseid täpsustavatele sõnadele.

1. Uhke *põder* … sörkis kuusikus ja kadus silmist.
2. Vilgas ..... lendab mett korjates läbi sadu õisi.
3. Jänese hall ..... välkus kapsapõllul taimede vahel.
4. Kaasaegne ..... võimaldab inimestel teha rasket tööd.
5. Pahur ..... keeldus teiste lastega mängimast.

poiss, põder, selg, masin, mesilane

5. A. Loe laused. Jooni alused.

1. Sportlane **sõitis** mägedesse suusatama. (*üks*)

   Sportlased **sõitsid** mägedesse suusatama. (.....)

   Madis ja Milla **sõitsid** mägedesse suusatama. (.....)

2. Väsinud reisija **istus** pingile. (.....)

   Külli, Aivar ja Martin **istusid** pingile juttu ajama. (*mitu*)

   Väsinud reisijad **istusid** pingile. (.....)

3. Kirjutuslaua sahtlis **on** pintsel. (.....)

   Kirjutuslaua sahtlis **on** pintslid. (.....)

   Kirjutuslaua sahtlis **on** vana pintsel ja pliiatsid. (.....)

B. Loe küsimused. Vasta või täida korraldus.

1. Mitmest esemest või inimesest räägitakse lausetes?
2. Kas aluse või alustega nimetatakse ühte või mitut eset / olendit?
3. Märgi lause lõppu sulgudesse *üks* või *mitu*.

Pane tähele!

- Lauses räägitakse **ühest** esemest või olendist.
  Siis on lauses aluseks olev sõna **AINSUSES**.

  Poiss naerab.

- Lauses räägitakse **mitmest** esemest või olendist ühe sõnaga.
  Aluseks olev sõna on sellises lauses **MITMUSES**.

  Poisid naeravad.

- Lauses võib olla ka mitu alust.

  Poiss ja tüdruk naeravad.

- Aluseks olevad sõnad ainsuses ja mitmuses vastavad küsimustele ***kes?*** või ***mis?***

  mis? – pall, pallid *kes? – hunt, hundid*

- Mitmuses oleva sõna lõpus on **mitmuse tunnus *-d*.**

  poisid, pallid, metsad, jõed

6. Moodusta ainsuse algvormist mitmuse vorm. Kirjuta vihikusse.

SELLEKS:

1. Moodusta ainsuse tüvevorm (*uue* ☐).
2. Lisa ainsuse tüvevormile mitmuse tunnus ***-d*.**

trepp – *trepid,* lusikas – *lusika*…., sepp, õun, matk, loom, auk, paat, papp, laut*, link*, aken, lõke, vise*, nuga, siga, kirves, kinnas, korsten, hüpe.

- Seleta tärniga märgitud (*) sõnade tähendust.

7. Eralda sõnavormidel mitmuse tunnus. Moodusta algvorm.

numbri/d – *number*

näod – .....

tütred – .....

käed – .....

lipud – .....

lauad – .....

tekid – .....

männid – .....

põdrad – .....

kased – .....

8. Moodusta sõna algvorm ainsuses ja vastav mitmuse vorm.

Sõnavorm	**Algvorm ainsuses** (*see on*)	**Mitmuse vorm** (*need on*)
kartulit	*kartul*	*kartulid*
pluusil		
madrusteta		
kapteniteks		
lammastega		
huntidel		
kändudel		
kätest		

9. A. Loe sõnaühendid. Tee ring ümber mitmuses sõnaühendite järjekorra-numbritele.

1. viiendad klassid
2. kolmas kuu
3. hoolas õpilane
4. lumised väljad
5. vilkad sipelgad
6. keeruline ülesanne
7. künklik maastik
8. viisakad noormehed
9. parim sportlane
10. esimene võistleja
11. viimased kohad

B. Moodusta suuliselt lauseid ainsuses olevate sõnaühenditega.

10. A. Loe laused. Jooni nimisõnad. (16)
B. Rühmita ainsuse ja mitmuse vormid.

1. Raud on metall, aga paas on kivi.
2. Tammed on lehtpuud, aga männid on okaspuud.
3. Koer on koduloom, aga põdrad on metsloomad.
4. Porgandid on juurviljad, aga orashein on umbrohi.

Ainsus: *raud,* .....

.....

Mitmus: *tammed,* .....

.....

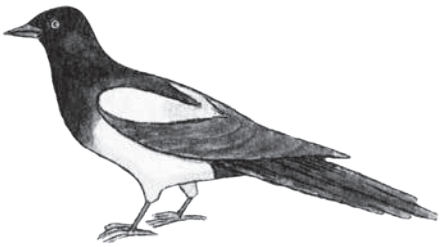
.....

11. Loe laused. Jooni alused (*kellest* või *millest* lauses räägitakse).

1. Minu sõbra ema **on** arst.

2. Televiisorid **on** inimestele head sõbrad.
3. Tallinn **on** Eesti Vabariigi pealinn.
4. Harakas **on** pika sabaga lind.

Pane tähele!

- Lauses on tavaliselt alus ja öeldis. *Ema on …*
- Lauses võib öeldist täpsustada lisaks alusele veel mõni algvormis sõna. *… on arst.*
- See öeldist täpsustav sõna ei ole alus. *Ema on arst.*

12. Lõpeta laused. Kasuta sõnu: *puuvili, sõber, vesi, abivahend, süüdlane, juurvili.*

***Kes* on *kes*? *Mis* on *mis*?**

1. Jää **on** külmunud ..... .
2. Banaan **on** lõunamaine ..... .
3. Koerad **on** inimese truud ..... .
4. Kaasaegsed masinad **on** inimeste ..... .
5. Kaalikas ja porgand **on** maitsvad ..... .
6. Väike Kaido **on** vaasi lõhkumises ..... .

13. A. Loe laused.

1. Täna **kirjutati** tunnis etteütlus.
2. **Kutsu** poiss ja tüdruk tuppa!
3. Ole hea ja **keera** kell õigeks!
4. Uued majad **ehitati** metsa äärde.

B. Vasta küsimustele.

- *Mis* kirjutati?
- *Kes* tuli tuppa kutsuda?
- *Mis* oli vaja õigeks keerata?
- *Mis* ehitati (metsa äärde)?

Kes võis
- kirjutada?
- kutsuda?
- keerata?
- ehitada?

14. A. Loe sõnad joone alt. Loe laused.
B. Täida lüngad.
C. Kirjuta harjutus õigesti vihikusse.

1. Läbi metsa **rajati** uus ..... .
2. Maamaja juurde **ehitati** ..... ja ..... .
3. ..... **lükati** tee äärde hunnikusse.
4. Enne **kirjutati** ....., hiljem **jooniti** ..... ning ..... .

---

laut, ait, laused, sõidutee, alused, öeldised, lumi

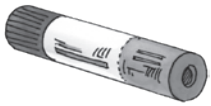
D. Kontrolli enda kirjutatud sõnu ja lauseid tööraamatus.

KELLE?
MILLE? > (*uue*) (*uute*) ☐ (omastav kääne)

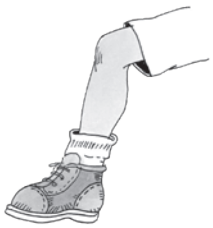
1. Loe sõnad tulpade kaupa.

A. Jooni ühine sõnaosa – ainsuse tüvi.

liimiga
liimil
liimist
liimisse

jalas
jalani
jalast
jalaga

kärbsel
kärbsega
kärbsele
kärbsesse

B. Kirjuta sõnade algvormid.

....

2. Loe tüvevormis sõnad. Rühmita küsimuste alusel. Kirjuta.

tähelepaneliku, kolmanda, kümnenda, kase, jutustava (*lause*), kaluri, männi, lepliku, sajanda, villase, höövli, joonlaua, jääkaru, teise, põdra, vasika

missuguse? – .....

mitmenda? – .....

kelle? – .....

mille? – .....

- Kõikides ridades on sõnu võrdselt.

Ainsuse tüvevormis sõna vastab küsimusele ***kelle?, mille?, missuguse?*** või ***mitmenda?***

Ainsuse tüvevormis sõnade tähendused

Ainsuse tüvevormis sõna väljendab lõpetatud tegevust.

3. A. Loe lausete kaupa. Mis on valmis tehtud? Seleta.

1. Rätsep **õmbles** poisile ülikonna kolme päevaga.
2. Marten **meisterdas** koolivaheajal värvilisest plekist raketi.
3. Raigo **värvis** lipuvarda kollaseks.
4. Maarja **kirjutas** reedel harjutuse vihikusse.

B. Kirjuta välja tüvevormis sõnad. (*uue*) ☐

.....

Jäta meelde!

Tüvevormis sõna koos tegusõnaga väljendab **lõpetatud tegevust**.

õmbles ülikonna (valmis), kirjutas harjutuse (lõpuni)

4. A. Moodusta lõpetatud tegevust väljendavad sõnaühendid (*.... on valmis*).

1.	küpsetas (*mille?*)	–	leib, kook, kringel, kukkel
2.	avas (*mille?*)	–	aken, raamat, uks, vihik
3.	saatis maale (*kelle?*)	–	poiss, tütar, poeg, sõber
4.	viis välja (*kelle?*)	–	kass, koer, hamster, küülik

Näiteks: küpsetas *leiva*, ...

B. Moodusta sõnaühenditega suuliselt lauseid.

5. A. Loe laused. Vastа küsimustele täislausega.

1. Peeter **sai** sõbralt *kiivi*.
2. Ats **võttis** kirjutamiseks *paberi*.
3. Enne tormi **vedas** kalur *paadi* kaldale.

- *Kellelt* sai Peeter kiivi?
- *Milleks* võttis Ats paberi?
- *Kuhu* vedas kalur enne tormi paadi?

B. Esita igale käekirjaliselt trükitud tüvevormis sõnale küsimus koos tegusõnaga. Vasta küsimusele.

Näiteks: **sai** *kiivi* – **sai** *mille?*

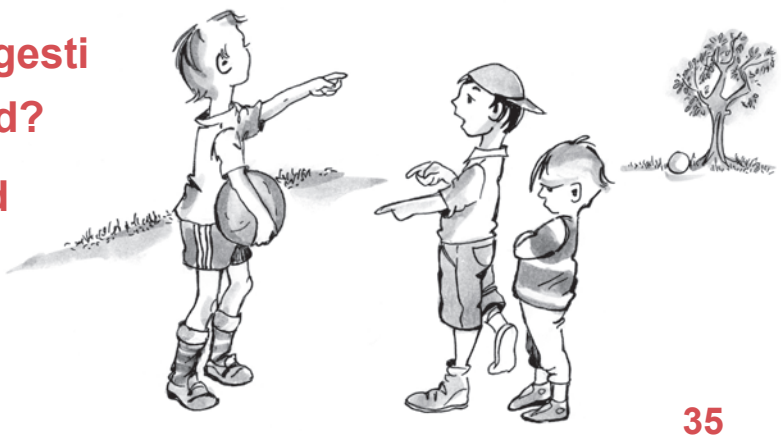
6. A. Loe sõnad sulgudes. Moodusta lõpetatud tegevust väljendavad sõnavormid. Kirjuta.

B. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

1. Memm **kudus** reedeks (kampsun) ..*kampsuni*..... valmis.
2. Paul **võttis** Kristjani (ratas) ..... ja läks sõitma.
3. Poisid **sikutasid** (kelk) ..... lumevallist välja.
4. Kutsikas **astus** (samm) ..... trepile lähemale.
5. Poisid **võtsid** (pall) ..... ja läksid mängima.

C. Kontrolli. Kas kirjutasid õigesti kõikide sulghäälikute tähed?

D. Märgi sulghäälikute nõrgad tähed rohelisega.

Ainsuse tüvevormis sõna väljendab kuuluvust ja osa tervikust.

7. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Kassi silmad **on** rohelised.
2. Ukse käepide **on** määrdunud.

- *Kelle* silmadest räägitakse?
- *Mille* käepidemest räägitakse?

B. Mis sõnavormi kasutad vastates? Jooni õige sõna.

- Vastuseks kasutan algvormis / tüvevormis sõna.

C. Kirjuta küsimus tüvevormis sõna kohta.

sõbra – ....., kassi – ....., ukse – .....

Pane tähele!

Tüvevormis sõna võib väljendada:

1) kuuluvust (*kelle, mille oma?*) *arsti süstal* – *kelle* süstal?
2) osa tervikust *(kelle, mille osa?)* *toa põrand* – *mille* põrand?

8. A. Moodusta kuuluvust või osa väljendavaid sõnaühendeid. Täida lüngad.

1.	*naabri* ..... koer	6.	..... oksad
2.	*põdra* ..... sarved	7.	..... kaas
3.	..... uks	8.	..... mööbel
4.	..... saba	9.	..... korter
5.	..... vihik	10.	..... auto

B. Jooni terviku osa väljendavad sõnad (kase lehed).

9. A. Loe sõnaühendid tulbas. Jooni tüvevormis sõnad.
B. Toimi juhendite ja näidise eeskujul.

1. Moodusta joonitud sõna algvorm.
   (*see on* ☐)
2. Moodusta algvormist mitmuse tüvevorm.
   (*uut* ☐)
3. Lisa mitmuse tüvevormile
   sobiv mitmuse tunnus: ***-de*** / ***-te***
   (Vaata TM j 13)
4. Moodusta teisest sõnast mitmuse vorm.
5. Ütle sõnaühend. Kirjuta.

kuuse – kuusk

kuuske

kuuske/de

okas – okkad

kuuskede okkad

1. kuuse okas – (uut) kuuske kuuskede okkad
2. laeva mast – .....
3. rebase käpp – .....
4. kastani leht – .....
5. männi käbi – .....

C. Moodusta mitmuse vormidega sõnaühendid.

Ainsuse tüvevormis sõna väljendab aega.

10. **A. Loe ja vasta küsimustele. Kirjuta vastus ühe sõnaga.**

1. **Puhkasime** perega suvel nädala Pärnus.
2. Vend **oli** kogu päeva Otepääl suusatamas.
3. Tädi **elas** terve aasta perega Soomes.

- *Kui kaua*
  - me puhkasime Pärnus? .....
  - elas tädi perega Soomes? .....
  - suusatas vend Otepääl? .....

B. Vasta küsimustele suuliselt lausega.

Pane tähele!

Tüvevormis sõna väljendab **aega** (tervet ajaühikut).

Viibis kui kaua? – viibis nädala

11. **Moodusta sõnaühendid:** ***mida tegi?*** ***kui kaua?***

Kasuta sõnu: *nädal, päev, kuu, augustikuu, veebruarikuu*

Näiteks: *matkas nädala*

12. A. Loe sõnad sulgudes. Moodusta tüvevormid.
B. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

Enne kirjutamist märgi eraldatud veaohtlikes kohtades õigete tähtede valikuks häälikute pikkus:

- pikad täishäälikud punase kaarega. (*3 sõna*)
- pikk suluta kaashäälik sinise kaarega. (*2 sõna*)
- ülipikk täishäälik kriipsuga. (*1 sõna*)
- tabeli 2 skeem 1 sõnad tärniga. (*2 sõna*)

1. Eesti k/ol/i-lapsed s/av/ad puhata (kogu suvi) kogu suve .
2. S/el/e (nädalalõpp) ..... veetsime maal s/uk/ulaste seltsis.
3. Õpetaja vestles poisiga (terve tund) ..... .
4. Mehed panid (kogu päev) ..... m/ak/amis-toas uut k/ap/i k/ok/u.
5. M/öt/unud suvel olime kl/as/iga (nädal) ..... mere /är/es laagris.

- Mitmenda tabeli ja skeemi järgi kirjutasid sõnad? (Vaata TM)

k/ap/i – T ..... sk .....

k/ok/u – T ..... sk .....

m/öt/unud – T ..... sk .....

C. Kontrolli.

- Kas kirjutasid lüngaga sõnad õigesti?
- Kas kirjutasid kõik sõnad õigesti?

Ainsuse tüvevormis sõna väljendab hulka ja mõõtu.

13. A. Loe. Vasta küsimustele 1) lühidalt, 2) täislausega.

1. Kalmer **hammustas** suutäie saia ja jooksis õue.
2. Vend **tõi** klassiõhtuks paki küpsiseid ja pudeli limonaadi.
3. Ema **ostis** poest pätsi leiba ja tüki vorsti.
4. Priit **jooksis** mööda metsateed kilomeetri.

- Kui palju saia hammustas Kalmer?
- Kui palju küpsist tõi vend klassiõhtule?
- Kui palju limonaadi tõi vend klassiõhtule?
- Kui palju leiba ostis ema?
- Kui palju vorsti ostis ema?
- Mis sõnadega on väljendatud saia, küpsise, limonaadi, leiva, vorsti hulka?
- Kui pika maa jooksis Priit?

B. Kirjuta küsimus tüvevormis sõna kohta.

suutäie – *mille?* .....

pudeli – ..... paki – .....

tüki – ..... pätsi – .....

C. Jooni õige vastus.

- Hulka ja mõõtu väljendavad sõnavormid on algvormis / tüvevormis.

Pane tähele!

Tüvevormis sõna väljendab koos *uut*-vormis sõnaga **hulka** ja **mõõtu** (näitab, kui palju midagi on).

Võttis kui palju nööri? – Võttis meetri nööri.

14. Loe laused. Jooni hulka ja mõõtu väljendavad sõnavormid.

1. Isa oli koju toonud karbi heeringaid.
2. Väike Paula jõi tassitäie mahla ja sõi viilu juustu.
3. Suure januga jõid mehed ära liitri vett.
4. Lapsed korjasid metsa alt korvitäie maasikaid.
5. Pille kinkis Katile purgitäie mett ja kotitäie kuivatatud pärnaõisi.

15. Moodusta sõnaühendeid. Kirjuta vihikusse.

mille?

tõi — tükk, käär, viil, kast — leiba

kui palju mida?

tõin	pudel	vett
.....	kott	.....
.....	liiter	.....
.....	klaas	.....

Ainsuse tüvevormis sõna väljendab koos tagasõnaga kohta.

16. Loe ja vasta küsimustele.

1. Kass **hüppas** tooli *pealt* maha.
2. **Sõidame** perega suvel mere *äärde*.
3. Poisid **ehitasid** põõsa *juures* lumest onni.

- *Kus* ehitasid poisid onni?
- *Kuhu* sõidab pere suvel?
- *Kust* hüppas kass maha?

- Mis sõnavormid koos tagasõnaga väljendavad kohta,
  - *kus* poisid ehitasid? .....
  - *kuhu* pere sõidab puhkama? .....
  - *kust* kass hüppas maha? .....
- Mis abisõnu (tagasõnu) on kasutatud koha väljendamisel?

....., ..., ...

17. Vaata pilti. Vasta küsimustele.

Kasuta tagasõnu: *peal, all, kohal, juures, ääres.*

1. Kus on vaas? Kus on raamatud? Kus on pilt?
2. Kus on kass? Kus on vaip? Kus on pall?
3. Kus on lamp?
4. Kus istub tüdruk? Kus seisab poiss?

18. **Leia tagasõnadele sobivaid paarilisi. Moodusta sobivaid sõnaühendeid.**

oksa ..... → küljes

..... → küljes

..... → küljes

metsa ..... → ääres

..... → ääres

..... → ääres

kase ja pärna ..... → vahel

..... → vahel

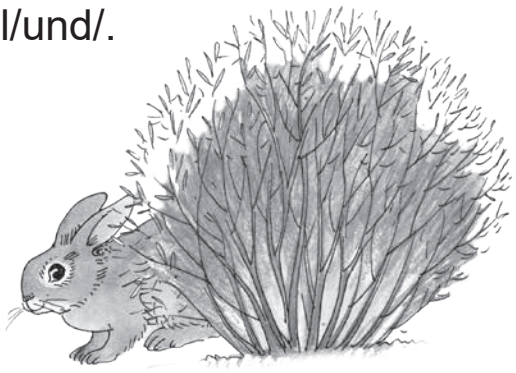
..... → vahel

19. **A. Loe sõnad sulgudes. Moodusta kohta väljendavad sõnapaarid.**

B. Loe laused. Jooni sulgudes sobiv kohta väljendav tagasõna.

1. Jänes v/irk/us varahommikul unest. Ta hakkas /ots/ima, kust saaks midagi (**hammas** *kõrvale, peale, alla*).
2. Hirmuga piilus jänes r/ink/i. Ta k/art/is jahimehe (**püss** *taha, ette, äärde*) sattuda.
3. Ka rebase (**silmad** *ligidale, vahele, alla*) sattumine võib jänesele /oht/lik olla.
4. (**Haab** *otsast, alt, äärest*) potsatas maha l/und/.
5. Jänes /ehm/us. Ta hüppas (**põõsas** *otsa, kõrvale, taha*).

C. Kirjuta laused vihikusse.

D. Kontrolli, kas kirjutasid

1) sulgudes sõnaühendid lausetes õigesti,
2) lüngaga sõnad õigesti.

Selleks ava TM tabel 4 kirjutamise skeemid.

Iga lüngaga sõna järele kirjuta tabel 4 skeemi number ja sõna.

v/irk/us – 2B virgus ..... /ots/ima – .....

r/ink/i – ..... k/art/is – .....

/oht/lik – ..... l/und/ – .....

/ehm/us – .....

Teeme kokkuvõtte.

***Kelle?* või *mille?* vormis (ainsuse tüvevormis) sõna väljendab:**

1.	Kuuluvust	Poisi pall veeres vette.
2.	Osa tervikust (koos põhisõnaga)	Riho käsi valutas.
3.	Lõpetatud tegevust (koos tegusõnaga)	Isa istutas aeda sõstrapõõsa.
4.	Aega (tervet ajaühikut)	Me olime terve vaheaja suvilas.
5.	Kohta (koos järgneva abisõnaga)	Värava juures õitsesid sirelid.
6.	Hulka või mõõtu (koos *uut*-vormis sõnaga)	Ostsime poest pätsi leiba.

20. A. Loe laused. Täida lüngad sobivate *kelle-mille*-vormis sõnadega.

1. Ma olen olnud haige terve ..... .
2. Leidsime metsast ....., mis kasvas ..... all.
3. Onu Ats meisterdas emale sõbrapäevaks ilusa ..... .
4. Tütar ostis vanaemale ühe punase ..... .
5. Maja tagant kostis meie ..... kile hääl.
6. Vaikselt avanes ..... uks ja sisse astus jõuluvana.

B. Mida väljendavad A-osas kasutatud sõnavormid lauses?

Kas 1) kuuluvust,
2) lõpetatud tegevust,
3) hulka või mõõtu,
4) aega,
5) (koos tagasõnaga) kohta,
6) osa tervikust?

C. Vasta suuliselt.

KEDA?
MIDA? > (*uut*) (*uusi*) ☐ (osastav kääne)

1. A. Loe sõnad. Moodusta *uut*-vorm.
B. Nimeta kahe rea sõnadel ühine sõnalõpp (*-t, -d*).
C. Mis reas on sõnavormid *lõputa*? Kirjuta rea lõppu.

1. karu, tuvi, pesa, kino, tuba, rida, leib, känd, põld, jalg, kask, lint, karp, võrk, särk, tulp. **_Uut_-vorm on** .....

- Mis sõnadele lisasid täishääliku?

2. koorem, vaagen, kringel, pähkel, varvas, turvas, nädal, sadam, porgand, vaarikas, mustikas. **_Uut_-vormi lõpp on** .....

- Mis sõnades on *-t* ees täishäälik?
- Mis sõnades on *-t* ees kaashäälik?

3. soo, raudrüü, kodumaa, trikoo, palee, menüü, põldpüü, levkoi, peoleo, kakao, patarei **_Uut_-vormi lõpp on** .....

peoleo

põldpüü

levkoi

menüü

raudrüü

D. Mis sõnades on *-d* ees häälikuühend?
Mis sõnades on *-d* ees kahekordne täht?

- Kirjuta need tähed värviliselt üle.

2. Loe ridade kaupa. Jooni õige sõnavorm.

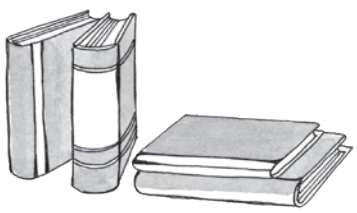
1. kutsusin (*keda?*) – lapse, last
2. kloppisin (*mida?*) – padja, patjat, patja
3. proovis (*mida?*) – pluusi, pluusid, pluusit
4. ootas (*keda?*) – naaberit, naabrid, naabrit
5. joonistas (*mida?*) – kase, kaske, kaset
6. ei tundnud (*keda?*) – põldpüüt, põldpüü, põldpüüd

3. Moodusta mitmuse vormid. (*uusi* [ ])

maa	–	*maid*	vihik	–	*vihikuid*
luu	–	.....	kaasik	–	.....
lehtpuu	–	.....	raamat	–	.....
käsitöö	–	.....	tüdruk	–	.....

onu	–	*onusid*	krae	–	*kraesid*
karu	–	.....	papagoi	–	.....
mure	–	.....	patarei	–	.....
võre	–	.....	trikoo	–	.....

kukkel	–	kukleid	katel	–	katlaid
maaler	–	.....	aken	–	.....
laager	–	.....	okas	–	okkaid
tütar	–	.....	ratas	–	.....

lipp	–	lippe	jalg	–	jalgu
kurk	–	.....	särg	–	särgi
särk	–	.....	kurg	–	.....
seep	–	.....	urb	–	.....

4. A. Moodusta sulgudes sõnadest ainsuse ja mitmuse *keda-mida*-vormid. (*uut* [ ] – *uusi* [ ])

1. Vennad pakkisid (kohver) kohvrit – kohvreid ....., et homme teele asuda.
2. Aune rohis (peenar) ..... ja kastis (taim) ..... .
3. Kristel jälgis auto aknast (kurg) ..... ja (kajakas) ..... .
4. Ehitusmehed paigaldasid majale (aken) ..... ja (uks) ..... .

B. Loe laused kahes variandis.

C. Kirjuta laused mitmuse vormidega vihikusse.

5. A. Loe sõnad sulgudes. Moodusta *keda-mida*-vormid.
B. Loe laused. Kirjuta vihikusse.

1. Perenaine **s/öt/ab** (lehmad ja sead), aga peremees **j/ot/ab** (hobused).
2. Taavi **t/oit/ab** (kanapojad). Ta **viib** neile (terad).
3. Poiss **/an/ab** ka koertele (kondid ja kamaratükid).
4. Talvel **ei aja** koerad (haned ja pardid) **t/ak/a**.
5. Väikemees teab, et ka kassid **/ot/avad** (söök).
6. Kes **toob** kassidele (kalad)?

C. Jooni enda kirjutatud lausetes *keda-mida*-vormis sõnad.

- Nimeta *uusi*-vormis sõnad.

D. Võrdle enda kirjutatud sõnade õigekirja naabriga. Erinevuse korral võta appi TM kirjutamise skeemid.

Keda-mida-vormis sõnade tähendused

***Keda-mida*-vormis sõnad väljendavad koos tegusõnaga kestvat (või lõpetamata) tegevust.**

6. Loe laused. Vasta küsimustele.

1. Ain **kirjutas** *harjutust*.
2. Raido **meisterdas** *raketti*.
3. Mihkel **värvis** lindude *söögimaja*.

- Mis töö oli Mihklil, Raidol, Ainil pooleli?

Pane tähele!

- Lausetes räägitakse tegevustest, mis ei ole veel lõpetatud.
- *Keda-mida*-vormis sõnad koos tegusõnadega väljendavad **kestvat (lõpetamata) tegevust.**

Keedab suppi.

7. A. Vaata pilte. Kas tegevus on lõpetatud või jätkub?
B. Loe laused. Ühenda lause sobiva pildiga.

Kunstnik joonistas pilti.

Mehed lükkavad lund.

Lee luges raamatu läbi.

Kunstnik joonistas pildi.

Mehed lükkasid lume tee äärde.

Lee loeb raamatut.

C. Mis sõnaühendid väljendavad kestvat tegevust (tegevus ei ole veel lõpetatud)? Jooni.

8. A. Vaata pilte. Loe laused.
B. Kirjuta pildi juurde sobiva lause või lausete numbrid.

1. Lapsed meisterdasid kuuse.
2. Lapsed meisterdavad kuuski.
3. Lapsed meisterdasid kuuski.
4. Lapsed tegid kuused valmis.
5. Kuusk on tehtud paberist.

- Mis lausetes on *keda-mida*-vormi kasutatud mitmuses?

9. A. Moodusta kestvat tegevust väljendavad sõnaühendid. Vasta suuliselt.

kostitab (*keda?*) — *külalisi*, ..., ...

serveeris (*mida?*) — *praadi*, ..., ...

B. Moodusta sõnaühenditega lauseid.

10. **A. Loe sõnad sulgudes, moodusta *keda-mida*-vorm.**
B. Loe laused. Kirjuta vihikusse.

1. Vanaisa istub köögis ja **parandab** (kell).
2. Taevas on pilves ja **sajab** (lumi).
3. Poisid **puhastavad** kooli juures **väikest** (liuväli).
4. Ma olen kodus ja **ootan** (sõber).
5. Marika **klopib** momendil (vaip), aga ema **võtab** tolmuimejaga (tolm).

C. Jooni enda kirjutatud lausetes kestvat tegevust väljendavad sõnaühendid.

11. **A. Loe sõnad sulgudes. Loe laused.**
B. Väljenda sulgudes sõnadega kestvat tegevust. Kirjuta joonele.
C. Loe veel kord laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

1. Tiia istub tugitoolis ja (lugema raamat) ..loeb raamatut.... .
2. Ain (tegema) ..... praegu tööõpetuse tunnis (riiul) ..... .
3. Kui ema koju jõudis, (vaatama) ..... poeg televiisorist (saade) ..... .
4. Õpetaja (jälgima) ..... minu (kirjutamine) ..... tahvlile.
5. Mihkel (kirjutama lause) ..... tahvlile, aga Pilleriin (joonistama pilt) ..... lause kohta.

- Mis lausega saab rääkida ka lõpetatud tegevusest?

Keda-mida-vormis sõnad väljendavad hulka ja mõõtu.

12. Loe ja vasta küsimustele.

1. Liina ja Tiina **sõid** banaane, aga Tiit ja Toomas hamburgereid.
2. Teel kinno **kohtas** Riho sõpru.
3. Marti **korjas** mitu kilo õunu.

- Mitu banaani pidid tüdrukud vähemalt sööma?
- Mitu hamburgerit pidi poisid vähemalt sööma?
- Mitut sõpra võis Riho vähemalt kohata?
- Mitu kilogrammi õunu pidi Marti vähemalt korjama?

Kas panid tähele?

Keda-mida-vormis sõnad koos tegusõnaga **ei täpsusta hulka**.
(Banaanide, hamburgerite, sõprade hulk pole teada.)
Neid asju või olendeid on vähemalt kaks.

13. Moodusta sõnaühendeid suuliselt.

pidi korjama (*mida?*)
leidis (*mida?*) → seened, marjad, puravikud, käbid

- Kas sa tead,

1) *kui palju* marju, seeni, käbisid
   või puravikke keegi pidi korjama?
2) *kui palju* marju, seeni, käbisid
   või puravikke keegi leidis?

14. A. Loe sõnad sulgudes. Moodusta koos paksult trükitud sõnaga sobivad sõnavormid. Loe laused.

1. Siim **sõi** k/ir/uga mõne suutäie (kaste ja kartulid), **jõi** pisut (mahl) ja r/ut/as k/in/o.
2. Teel **kohtas** Siim (poisid), keda ta ei olnud kaua /aek/a näinud.
3. Kino juures **oli** hulgaliselt (filmihuvilised).
4. Grupp (noored) **seisis** piletik/as/a j/ur/es.
5. Siim **tervitas** (tuttavad) ja **seisis** ka järjek/ort/a.

B. Vasta küsimustele.

1. *Kui palju* kastet ja kartulit Siim sõi?
2. *Kui palju* mahla Siim jõi?
3. *Mitut* poissi Siim teel kohtas?
4. *Kui palju* filmihuvilisi oli kino juures?
5. *Mitu* inimest oli piletijärjekorras?
6. *Mitut* tuttavat Siim tervitas?

- Mis küsimustele sa täpset vastust ei leidnud?

C. Kirjuta laused õigesti vihikusse.

15. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Mattias **ostis** kolm apelsini ja karbitäie küpsiseid.
2. Vanaema **tõi** lastele purgi mett ja kaks liitrit piima.

1. *Mida* ostis Mattias?
2. *Kui palju* apelsine ja küpsiseid Mattias ostis?
3. *Mida* tõi vanaema?
4. *Kui palju* mett ja piima vanaema tõi?

B. Nimeta hulka või mõõtu väljendavad sõnaühendid.

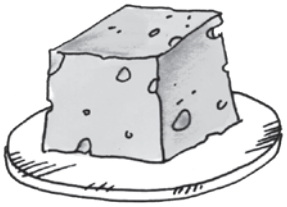
Pane tähele!

Keda-mida-vormis sõnad koos eelneva **arvsõna** või **tüvevormis sõnaga** väljendavad **hulka või mõõtu**.

sõi kaks banaani, ostis paki mahla, sõi tüki kooki, korjas korvitäie mustikaid

16. Moodusta sõnaühendeid suuliselt.

hammustas (*mida?*)
näksis (*mida?*)
võttis (*mida?*)

→ natuke →

kook
juust
kohupiim
viiner
vorst

- *Kui palju* keegi midagi hammustas (näksis, võttis)?
  Mida sa ei tea?

17. Moodusta sõnaühendeid.

	kui palju?	*mida?*

1. ostis (7 pirn)
2. kinkisid (pakk kommid)
3. tõid (liiter piim)
4. küpsetas (plaaditäis koogid)
5. sõi ära (2 kook)
6. lisas (tükk suhkur)
7. leidis (korvitäis seened)
8. korjas (kast õunad)

18. A. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

1. **Võta** matkale **kaasa** (pool päts leib, karp sulatatud juust, jupp suitsuvorst, paar õun ja pakk kannujook)!
2. **Too** turult (paar kapsapea, 7 porgand, ja paar kurk)!
3. **Osta** poest (pakk hapukoor, karp konserv ja purk pohlamoos)!
4. **Näita** Eesti kaardil (4 kõrgustik, 2 järv, 3 saar, 5 linn)!
5. **Nimeta** (paar koduloom, mõnda metsloom, 3 rändlind)!

B. Jooni oma kirjutatud lausetes hulka või mõõtu väljendavad sõnaühendid.

- Mis sõnaühendites räägitakse ühest asjast?
- Mis sõnaühendites räägitakse mitmest asjast või olendist?

Keda-mida-vormis sõnad väljendavad koos kaassõnaga kohta ja aega.

19. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Keset metsa seisis tühi onn.
2. Mart ütles: „Täna lähen peale lõunat suusatama.“

- *Kus* seisis tühi onn?
- *Millal* oli Mardil plaanis suusatama minna?

B. Nimeta 1) aega väljendav sõnapaar,
2) kohta väljendav sõnapaar.

Jäta meelde!

Keda-mida-vormis sõnad väljendavad sõnaühendis koos kaassõnaga **kohta** ja **aega**.

vastu puud, enne õhtut

20. A. Loe lused. Nimeta kohta väljendavad sõnad ja sõnapaarid (10).

1. Poisid **jooksid** m/öt/a (metsatee), mis viis maanteeni.
2. Kalev **surus** end tihedalt vastu (kuusk), et j/ät/a sõbrale märkamatuks.
3. Siinpool (maantee) **laiusid** s/ur/ed viljap/õl/ud, aga teiselpool (teetrass) **m/ut/us** maa vesiseks.
4. Me **jooksime** piki (jõekallas) veskini ja sealt /et/asi mööda (heinamaa) k/ot/uni.

B. Kirjuta lused õigesti vihikusse.

C. Jooni enda kirjutatud lausetes *keda-mida*-vormis kohta väljendavad sõnapaarid. (6)

21. A. Moodusta sõnapaarid.

Millal?

1. pärast (*mida?*) – laulmine, klassiõhtu, külaskäik, pallimäng, õppimine, vahetund, tunnid, jutuajamised
2. enne (*mida?*) – laupäev, jõulupidu, vaheaeg, kuulõpp, ärasõit, laulmistund

B. Moodusta suuliselt lauseid saadud sõnapaaridega.

22. A. Loe laused. Nimeta aega väljendavad sõnapaarid.

1. Enne (neljapäev) **ei ole** meie klassil õues-/õp/e tundi.
2. Jaanis **jõudis** k/ol/imajja peale (üheksa).
3. Poiss **tuli** kl/as/i keset (tund) enne (kontrolltöö).
4. Peale (vaheaeg) **tuleb** klassi /us/i õpilasi.
5. Pärast (võimlemistund) **pese** end h/ik/ist puhtaks!
6. Vastu (õhtu) **tõusis** tuul ja h/ak/as tuiskama.

B. Kirjuta laused vihikusse.
C. Jooni enda kirjutatud lausetes aega väljendavad sõnapaarid.
D. Kontrolli. Kas kirjutasid lüngaga sõnad õigesti?

Keda-mida-vormis sõnad väljendavad koos tegusõnaga millegi puudumist.

23. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Mardil **pole** elektronmängu.
2. Keegi lastest **ei tundnud** kooli külalisi.
3. Ema **ei hüüdnud** poisse veel lõunasöögile.

- *Mida* ei ole Mardil?
- *Keda* lapsed koolis ei tundnud?
- *Keda* ema ei hüüdnud veel lõunasöögile?

B. Nimeta 1) tegusõna eitavad vormid,
2) eitavat kõnet täpsustavad sõnad.

- Mis vormis on tegusõna eitavat kõnet täpsustavad sõnad?

Pane tähele!

Keda-mida-vormis sõnad väljendavad koos eitava kõnega **millegi puudumist**.

ei ole pliiatsit, pole saapaid

24. Moodusta sõnaühendeid.

1. ei tutvustatud (*keda?*)

- siseneja, vastutulija, tervitaja, onupoeg, täditütar
- mina, sina, tema, meie, teie, nemad
- võistlejad, esinejad, õpetajad, treenerid, lauljad
- Krista ja Maarja, Kaja ja Reet, poisid ja tüdrukud

2. ei soovinud (*mida?*)

- pahandus, ebameeldivus, jalgratas, õpik, pliiats
- see, need, nahkpallid, talvesaapad, juturaamatud
- uisud ja suusad, pallid ja lindid, kartulid ja peedid

25. Loe sõnad lausete alt. Loe laused. Täida lüngad sobivate sõnavormidega.

1. Madis **ei tunne** (*keda?*) ....., kellega ta isa kõneles.
2. Väikesed poisid **ei oska** veel mängida (*mida?*) ..... .
3. Robert **ei kutsunud** (*keda?*) ..... endale külla.
4. Marti **ei leia** (*mida?*) ....., mis s/op/iksid uiskude k/in/itamiseks.
5. Meie metsades **ei ela** (*keda?*) ..... ja (*keda?*) ..... .

mina, mees, korvpall, lõvid, kruvid, tiigrid

26. A. Loe laused. Muuda laused eitavaks. Asenda sidesõna *ja* sidesõnaga *ega*.

1. Toas **on** diivan, laud, raamatukapp **ja** tugitoolid.
   Toas ei ole diivanit, lauda, raamatukappi ega tugitooli.
2. Laual **on** kohvikann, suhkrutoos, tassid **ja** koogialused.
3. Onu **võtab** karbist luku parandamiseks kruvid **ja** kruvikeeraja.
4. Jaagup **sai** sünnipäevaks uisud, suusad, dressid **ja** suusamütsi.

B. Kirjuta eitavad laused vihikusse.

- Jooni vihikus *keda-mida*-vormis sõnad.

27. A. Loe laused. Moodusta sobivad sõnavormid.

1. Rainer **viimistleb** (lilleriiul).
   Ta tahab selle valmis saada enne (vaheaeg).
2. Pinginaabril **pole** (värvipliiatsid), millega sõnu tööraamatus joonida.
3. Kuldnoka pesakasti valmistamiseks **vajad** sa mõnda (laud), paar (kruvi) ja natuke (naelad).
4. Poisil **liigub** höövel osavalt mööda (laud).
   Pisut (praht) on pudenenud töölaua alla.

B. Mida väljendavad joonitud sõnaühendid? Rühmita.

Joonitud sõnaühendid väljendavad

1) kestvat tegevust (tegevus ei ole veel lõpetatud):

   .....

2) hulka või mõõtu: .....

   .....

3) kohta: .....

4) aega: .....

5) millegi puudumist: .....

KELLE**SSE**?
MILLE**SSE**? > [ ] + **-SSE** (sisseütlev kääne)

1. A. Loe laused. Vasta küsimustele koos tegusõnaga.

1. Meister **pani** tööriistad kastidesse ja **istus** autosse.
   - *Kuhu* pani meister tööriistad? Pani kastidesse.
   - *Kuhu* istus meister? Istus .....
2. Pauli kõnnak oli nagu tema isal. Ta **kasvas** oma isasse.
   - *Kellesse* (*kelle sarnaseks*) kasvas Paul?

     Kasvas ..... .
3. Vanem õde **suhtub** nooremasse vennasse emalikult.
   - *Kellesse* suhtub õde emalikult? .....

B. Kirjuta välja sõnavormid, mis vastavad küsimusele *kellesse*? või *millesse*?.

- *Kellesse?* .....
- *Millesse?* .....

Kellesse-millesse-sõnavormid väljendavad kohta.

2. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Kadri **valas** vee veekeetjasse, kohvikoore **pani** ta koorekannu, kohvi **kallas** kruusidesse, pudru **tõstis** kaussi.

- *Kuhu* Kadri midagi valas, kallas, tõstis, pani?

2. Hulkuv koer **lõi** oma hambad väiksesse puudlisse.

- *Kuhu* lõi hulkuv koer hambad?

B. Nimeta lausetes kohta väljendavad sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga **-sse** (või lõputa vorm) väljendab **kohta**.

pani sahtli/sse, läks tuppa/-

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohtaküsimuse ***KUHU?***

pani sahtli/sse – pani kuhu?
läks tuppa – läks kuhu?
lõi puude/sse – lõi kuhu?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millesse?*

sahtli/sse – millesse? *tuppa – millesse?*

- Harva esitame ka küsimuse *kellesse?*

hiire/sse – (hiire sisse) – kellesse?

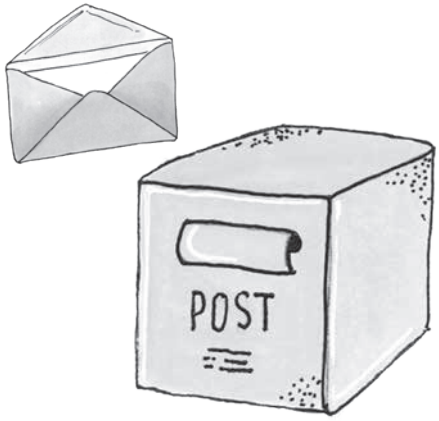
3. **A. Loe sõnad ja sõnaühendid vasakus tulbas.**

B. Loe tabeli ülemine rida. Täida tabel.

Sõna või sõnaühend	Küsimus koos teise sõnaga	Küsimus sõna kohta	Vastus
tassib keldrisse	*tassib kuhu?*	–	*tassib keldrisse*
keldrisse	–	*millesse?*	*keldrisse*
sõidab Tartusse	*sõidab*		
Tartusse			
astub lennukisse			
lennukisse			
siseneb teatrisse			
teatrisse			

4. A. Loe laused. Jooni kohta väljendavad sõnaühendid.

1. Kokk **kallas** kooritud kartulid ämbrisse.
   Seejärel **viis** ta ämbri sahvrisse.
2. Mari **kleepis** lauljate pildid märkmikusse.
   Märkmiku **peitis** ta kirjutuslaua sahtlisse.
3. **Pange** kaardid ümbrikutesse!
   Ümbrikud **viige** post-kastidesse!

B. Esita küsimused

1) koos tegusõnaga? *kallas ämbrisse – kallas kuhu?*
2) sõnavormi kohta? *ämbri/sse – millesse?*

5. Moodusta suuliselt sõnaühendeid.

pistis (***kuhu?***) — tasku, purk, kinnas, kapp, kott
taskud, purgid, kindad, kapid, kotid

6. Moodusta *millesse*-vormide ainsus ja mitmus.

Tuleta meelde mitmuse vormide moodustamist.
Vaata TM j 13.

mis?	***millesse?*** – ainsus	***millesse?*** – mitmus
põrand	*põranda/sse*	*põranda/te/sse*
põõsas		
pirukas		
kinnas		
kallas		

järv	järve	
kaev		
paak		
loik		
maja	majja	

7. Moodusta lõputa *millesse*-vormid.

- pani (*kuhu?*) – pott, purk, ahi, kann, kast, võrk, kott, paak
- lippas (*kuhu?*) – aed, mets, maja, tuba, ait, onn, kool

8. A. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

	kuhu?

1. Ojadest v/ol/ab vesi (järved), jõgedest liigub aga (mered).
2. Noormehed valasid kütust (paagid) ja m/ot/o-kross võis alata.
3. Kaido vaatas (peegel) ja n/äk/i oma sassis juukseid.
4. Suvepäeval valgub vihmavesi k/ir/esti (pinnas).
5. Kas sa tead, k/uit/as satub puhas j/ok/i-vesi (kaevud)?

B. Jooni sõnad. Jooni õigesti kirjutatud sõnad.

1. volab, voolab, vollab
2. kuidas, kuitas, kuiidas, kuiitas
3. modokross, motokross, mottokross, moodokross, mootokross
4. nägi, näki, näkki, näägi, nääki
5. kiresti, kiiresti, kirresti
6. jogivesi, jokivesi, jokkivesi, joogivesi, jookivesi

- Leia enda kirjutatud lausetes lüngaga sõnad.
- Kontrolli, kas kirjutasid sõnad õigesti.

C. Jooni oma töös kohta väljendavad sõnavormid.

D. Esita küsimused. Kirjuta sõnaühendid ja sõnavormid.

- ☐ *kuhu?* – *voolab järvedesse* .....

.....

- *millesse?* – *järvedesse* .....

.....

Kellesse-millesse-sõnavormid väljendavad suhtumist _kellessegi / millessegi_ või sarnasust _kellegagi / millegagi_.

9. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Lapsed suhtuvad oma vanematesse austusega.
2. Riina suhtub õppimisse täie tõsidusega.
3. Reinu poeg kasvas täiesti oma isasse.

- *Kellesse* suhtuvad lapsed austusega?
- *Millesse* suhtub Riina täie tõsidusega?
- *Kelle sarnaseks* kasvas Reinu poeg?

B. Leia ja kirjuta sõnavormid, mis väljendavad

1) sarnasust kellegagi – .....

2) suhtumist millessegi – .....

3) suhtumist kellessegi – .....

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga **-sse** väljendab **suhtumist** või **sarnasust**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse
  KELLESSE? MILLESSE?

  *suhtub sõbrasse – suhtub **kellesse**?*
  *suhtub sõpradesse – suhtub **kellesse**?*
  *suhtub töösse – suhtub **millesse**?*

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *kellesse?* või *millesse?*

  sõbra/sse – kellesse? *sõprade/sse – kellesse?*
  mängu/sse – millesse?

10. Moodusta sõnaühendeid ja lauseid.

Kasuta sõnu: austusega, lugupidamisega, kartusega, hoolitsevalt, üleolevalt, sõbralikult, ükskõikselt.

suhtub (***kellesse?***) — vend / pinginaaber / õpetajad — ***kuidas?***

11. A. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

1. Laine ei suhtu alati teiste (mured) osavõtlikult.
2. Emadepäeval suhtume (emad) erilise hoolitsusega.
3. Tänapäeva noored suhtuvad (suitsetamine) põlgusega.
4. Väike vend kiindus kohe oma (kutsikas).
5. Oma kasvult sirgus Ats (taat), aga iseloomult (memm).

B. Mis sõnaühendid väljendavad

- sarnasust kellegagi? Jooni sinisega.
- suhtumist kellessegi või millessegi? Jooni mustaga.

C. Esita joonitud sõnaühenditele küsimused koos tegusõnaga. Rühmita küsimused. Kirjuta sõnaühendid.

☐ *kellesse?* .....

.....

☐ *millesse?* .....

.....

***Millesse*-sõnavormid väljendavad olukorda või seisundit, millesse satutakse või missuguseks muututakse.**

12. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Tüdrukud läksid tülli.

- *Mis* juhtus tüdrukutega?

2. Taevas tõmbus pilve.

- *Missuguseks* muutus taevas?

B. Nimeta *millesse*-vormis sõnad.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga **-sse** (või lõputa vorm) väljendab juba **olemas olevat** või **tulevikus kujunevat olukorda** või **seisundit**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse

… ***MIS OLUKORDA (SEISUNDISSE)?,***
… ***MISSUGUSEKS?*** või … ***MILLESSE?***

sattus segadusse – sattus mis olukorda?
tõmbus pilve – tõmbus missuguseks?
haigestus grippi – haigestus millesse?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse ***millesse?***

segadu/sse – millesse? *pilve/- – millesse?*

13. A. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

1. Riin ja Meeli sattusid uuest õpilasest (vaimustus).
2. Tüdrukud jõudsid juba pallimängu pärast (riid) minna.
3. Keset kõige suuremat tööhoogu tõmbus taevas ähvardavalt (pilv).
4. Meie klassi kaks poissi olid nakatunud (leetrid).

B. Jooni oma kirjutatud lausetes sõnaühendid, mis väljendavad olukorda sattumist.

C. Harjuta lausete kirjutamist etteütlemise järgi.

- Mida teed enne kirjutamist ja kirjutamise ajal? (TM j 6)

14. A. Loe laused. Kirjuta vihikusse.

1. Korrutustabeliga jäid täna mitmed õpilased (häda).

2. Meie klassi õpilased suhtuvad (puudumised) eitavalt.
3. Lumepall lendas (aken) ja purustas klaasi.
4. Lumelaudur suhtub (harjutamine) täie tõsidusega.
5. Mihkel torkas korterivõtme (tasku).
6. Talvel jäid mitmed meie klassi õpilased (gripp).

- Jooni enda kirjutatud lausetes tegusõnad ja *kellesse-millesse*-sõnavormid.

B. Rühmita lausetest sõnavormid tabelisse.

Kohta väljendavad sõnavormid	Suhtumist väljendavad sõnavormid	Olukorda väljendavad sõnavormid

KELLE**S**?
MILLE**S**? > [ ] + [**-S**] (seesütlev kääne)

1. A. Loe laused. Vasta küsimustele koos tegusõnaga.

1. Onu kasvatab talus lambaid ja kitsi.
2. Eesti iseseisvus kuulutati uuesti välja augustis.
3. Keldri uks on harilikult riivis.

- *Kus* kasvatatakse lambaid ja kitsi?
- *Millal* kuulutati uuesti välja Eesti iseseisvus?
- *Kuidas* on harilikult keldri uks?

B. Nimeta küsimustele *kelles*?, *milles*? vastavad sõnavormid.

***Milles*-sõnavorm väljendab kohta,**
kus midagi asub või toimub.

2. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Iseseisvuspäeva aktus toimub 23. veebruaril saalis.
2. Meie kooli õpilastööde näitusest kirjutati ajalehtedes.

• *Kus* toimub iseseisvuspäeva aktus? • *Kus* kirjutati õpilastööde näitusest?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga **-*s*** väljendab **kohta.**

• Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KUS***?

on klassi/s – on kus?

istuvad saali/de/s – istuvad kus?

• Sõnavormi kohta esitame küsimuse *milles?*

klassi/s – milles? *saalide/s – milles?*

B. Nimeta küsimusele *milles?* vastavad sõnavormid.

3. A. Loe laused. Jooni kohta väljendavad sõnavormid.

1. Segametsas leiavad linnud endale varjulisi pesapaiku.
2. Talvel on metsas lehtpuud raagus.
3. Siil askeldab suvel rohus ja leheprahis.
4. Metssigadele meeldib liikuda tihnikutes.
5. Mis puud kasvavad kaasikutes, haavikutes, männikutes ja kuusikutes?

B. Esita küsimused

1) joonitud sõnaühendis sõnavormile koos tegusõnaga.

   Näiteks: *leiavad segametsa/s – leiavad kus?*

2) ainult kohta väljendavale sõnavormile.

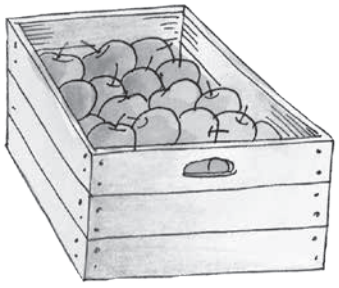
   Näiteks: *segametsa/s – milles?*

4. Loe sõnad tulbas. Moodusta *milles*-vormid ainsuses ja mitmuses. Kasuta TM j 13 abi.

mis?	***milles?*** – ainsus	***milles?*** – mitmus
kuusik	*kuusiku/s*	*kuusiku/te/s*
kelder		
laut		
võrk		
paak		
loomaaed		
metsatukk		
männilatv		

5. A. Loe laused. Jooni *milles*-vormid.

1. Talus olid talve tulekuks kapsad t/ün/is, m/os/id purkides, mahlad p/ut/elites, õunad kastides ja s/ip/ulad võrkkottides.

2. Vanaemal elavad l/aut/as l/am/as, põrsas ja vasikas, aga õues elab koerakutsikas.
3. K/in/astes, eriti käpikutes on käed alati soojad.

B. Kirjuta laused õigesti vihikusse.

C. Kirjuta lüngaga sõnad sobivate tabelite ja skeemide järgi (vaata TM).

Tabel 1, skeem 2 – ..... (*1 sõna*)

Tabel 1, skeem 3 – ..... (*3 sõna*)

Tabel 2, skeem 1 – ..... (*2 sõna*)

- Sõna l/aut/as kirjutan tabel ...., skeem .... järgi.

  Õigesti kirjutatud sõna on ..... .

D. Kontrolli lüngaga sõnu enda kirjutatud lausetes.

E. Jooni kohta väljendavad sõnaühendid.

Milles-sõnavorm väljendab millegi toimumise aega.

6. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Suusamaraton toimub veebruaris, aga ümber järve jooks juulis.
2. Emadepäeva tähistame mais, aga isadepäeva novembris.

- *Millal* toimub < suusamaraton?
  ümber järve jooks?

- *Millal* tähistame < isadepäeva?
  emadepäeva?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga **-*s*** väljendab **aega**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***MILLAL***?

  toimub märtsis – toimub millal?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *milles*?

  märtsi/s – milles?

7. A. Leia ja jooni aega väljendavad sõnavormid või sõnapaarid.

1. Esimesed kevadekuulutajad saabuvad juba märtsis.
2. Kuu alguses käisid meie koolis külalised Lätist.
3. Jalgpallivõistlus kuuenda klassiga toimus juba aprillis.
4. Poistekooride laulupidu peetakse juunikuus Tartus.

B. Esita joonitud sõnadele või sõnapaaridele küsimus koos tegusõnaga.

Näiteks: saabuvad märtsis – saabuvad *millal*?

8. Moodusta suuliselt sõnaühendeid ja lauseid.

korraldati (*millal?*) –	mai, aprill, august, detsember, november, kuu lõpp, aasta algus

9. Moodusta aega väljendavaid sõnaühendeid. Kirjuta.

Kasuta tegusõnu: *suusatama, kohtuma, võistlema, koristama.*

1. (*mida tegi?*) …*suusatas*… märtsis

2. (*mida tegid?*) ..... mais
3. (*mida teen?*) ..... aprillis
4. (*mida tegite?*) ..... nädala alguses
5. (*mida teevad?*) ..... nädala lõpus

Milles-sõnavorm väljendab kellegi olukorda.

10. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Mart on nohus.
2. Haige lamas valudes.

- *Mis olukorras* < on Mart?
  lamas haige?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga **-s** väljendab **olukorras olemist**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse

MIS OLUKORRAS? või ***MIS SEISUNDIS?***

on gripis? – on mis olukorras (on mis seisundis?)

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse ***milles?***

gripi/s – milles?

11. Moodusta suuliselt sõnaühendeid ja lauseid.

1) on (*mis olukorras?*) – nohu, gripp, palavik, hädaoht, leetrid, tuulerõuged, punetised

Näiteks: *on nohus*

2) oli (*mis meeleolus?*) – paha tuju, hea tuju, rõõmus meeleolu, kurb meeleolu

Näiteks: *oli pahas tujus*

12. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

[ ] *mis olukorras (mis seisundis)?*

1. Andres ei tule täna k/ol/i, sest ta on (nohu) ja (palavik).
2. Ema oli (mure) tütre pärast, kes lamas v/ot/is (valud).
3. Tahtsin tuppa m/in/a, aga uks oli (lukk).
4. Paul ei osanud ristsõna lahendada. Ta on nüüd (paha tuju).

• Jooni enda kirjutatud lausetes seisundit väljendavad sõnaühendid.

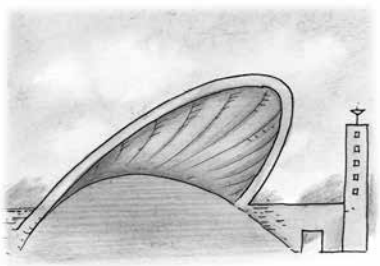
13. A. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

1. Ema on (mure), sest Alo on (palavik).
2. Poiss peab sel nädalal olema (tuba) ja lamama (voodi).
3. Suur laulupidu toimub (juulikuu) (Tallinn).
4. Ema ja isa puhkavad (aprill) Värska (veekeskus).

B. Jooni enda kirjutatud lausetes *kelles-milles*-sõnavormid.

C. Rühmita lausetest lüngaga sõnavormid koos tegusõnadega.

1. Koht: .....
2. Toimumise aeg: .....
3. Olukord (või seisund): .....

KELLE**ST**?
MILLE**ST**? > [ ] + [**-ST**] (seestütlev kääne)

1. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Varsti maanduvad lennuväljal lennukid Riiast ja Londonist.
2. Loomaaias kuulsime jutte jääkarudest ja nende elukohast.
3. Meeter on kilomeetrist lühem.
4. Rändlinnud elavad Eestis alates kevadest kuni sügiseni.

- *Kust* tulevad lennukid?
- *Kellest* kuulsid poisid jutte? *Millest* kuulsid poisid jutte?
- *Millest* räägiti loomaaias?
- *Millest* on meeter lühem?
- *Mis aasta-ajast alates* elavad rändlinnud Eestis?

B. Nimeta *kellest-millest*-vormis sõnad.

***Millest*-sõnavorm väljendab kohta.**

2. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Reedel tulevad meie klassi praktikandid Tartust.
2. Toomas luges raamatutest lugusid maailma kiiremate masinate kohta.

- *Kust* luges Toomas lugusid maailma kiiremate masinate kohta?
- *Kust* tulevad meie klassi praktikandid?

B. Nimeta tegevuse lähtekohta väljendavad sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-st*** väljendab **tegevuse kohta**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KUST***?

tulevad Tartust – tulevad kust?

kuulis raadiost – kuulis kust?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millest?*

Tartu/st – millest? *raadio/st – millest?*

3. Moodusta suuliselt sõnaühendeid ja lauseid.

1) tuli? (*kust?*) – tuli *Paidest*, padrik, kelder, rand, kuusetukk, bussijaam; reisisadam;

2) saab alguse (*kust?*) – saab alguse *ojadest*, tiigid, järv, sood, allikad, kraavid

3) kuulsid (*kust?*) – kuulsid raadio, televiisor, telefon, saal, koridor, õu

4. A. Moodusta *millest*-vormide ainsus ja mitmus.

Jätka näidise eeskujul. Mitmuse tunnuse *-te* või *-de* valikul kasuta abi TM j 13.

mis?	***millest?*** – ainsus	***millest?*** - mitmus
soo	*soos/st*	*soo/de/st*
mets		
kanala		
raiesmik		

toidupood		
sipelgapesa		
karukoobas		

B. Moodusta õpetaja valitud sõnavormidega sõnaühendeid ja lauseid.

5. A. Leia Tarkvara mapist tabel 4 skeemid (lk 15–16).

B. Loe lüngaga sõnad. Kirjuta iga lüngaga sõna ette tabel 4 sobiva skeemi number.

jänesekapsas

☐ *kust?*

1. Metsast saame ( ) m/arj/u ja seeni.
2. Kas sa oled kuusikust jänese- ( ) k/aps/aid korjanud?
3. ( ) P/õtr/apullil tulevad igal sügisel sarved peast ära.
4. Videvikus jooksis põder suure hooga ( ) t/ihn/ikust maanteele.
5. Roostikust ujusid välja sinikael- ( ) p/art/id.
   Nad ( ) /ots/isid madalast veest putukaid ja tigusid.

- Kontrolli, kas sul on kirjutatud samad skeemide numbrid?
  1A, 1B, 2A, 3A, 3C, 3C (need ei ole õiges järjekorras)

C. Loe laused. Jooni sõnavormid, mis väljendavad tegevuse lähtekohta. Loe joonitud sõnavormid koos tegusõnadega.

D. Kirjuta laused õigesti vihikusse.

- Jooni enda kirjutatud lausetes sõnavormid, mis vastavad küsimusele *millest*?.

***Kellest-millest*-sõnavorm väljendab olendit või eset, kellest või millest räägitakse.**

6. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Mehed vestlesid rallimasinatest ja võistlejatest.
2. Maarja tööst kõneldakse ainult head.

- *Millest* kõneldakse ainult head?
- *Millest* vestlesid mehed? *Kellest* vestlesid mehed?

B. Nimeta *kellest-millest*-sõnavormid.

Pane tähele!

Olendist, nähtusest, sündmusest või esemest saab rääkida, mõtelda, lugeda jne. Siis kasutame me sõnavormi lõpuga ***-st***.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KELLEST***? või ***MILLEST***?

kirjutasin kevadest – kirjutasin millest?

vestlesid võistlejatest – vestlesid kellest?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *kellest?* või *millest?*

kevade/st – millest? *võistlejate/st – kellest?*

7. Moodusta sõnaühendeid ja lauseid.

1) laulsime (*kellest?*) – rebane, sõber, lapsed, lõpetajad, liblikad
2) unistasid (*millest?*) – puhkus, reisid, jaanipäev, vaheaeg
3) luges (*kellest?, millest?*) – Vanapagan, kuukulgur, Kalevipoeg, nõidus, töökus, sõprus

***Kellest-millest*-sõnavorm väljendab olukorda, millest vabanetakse või abi saadakse.**

8. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Paavo paranes gripist viie päevaga.
2. Mõnikord saavad rotid jagu ka kassist.

- *Millest* paranes Paavo?
- *Kellest* saavad rotid mõnikord jagu?

B. Nimeta *kellest-millest*-sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-st*** väljendab **olukorrast vabanemist** või **abi saamist**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KELLEST***? või ***MILLEST***?

paranes gripist – paranes millest?
vabanes rottidest – vabanes kellest?
sai abi raviteest – sai abi millest?

Mõned tegusõnad „nõuavad“ laiendiks *kellest-millest*-vormi.

sai abi ravimitest, jäi haigeks külmetamisest

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse ***millest?*** või ***kellest?***

gripi/st – millest? *rottide/st – kellest?*
ravitee/st – millest?

9. **A. Loe B osa lausetes joonitud tegusõnad.**
Moodusta sobiv sõnavorm nimisõnaga sulgudes.
Kirjuta sõnavormid koos tegusõnaga.

jäi haigeks, ...

.....

.....

.....

B. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

Kärt jäi (haige). Mõne päevaga paranes tüdruk (haigus). (Köha) ja (nohu) sai ta lahti nädalaga. Abi sai ta seekord (mustsõstratee) ja (mesi). Arst ütles, et talvel tuleb lugu pidada (müts), (sall) ja (käpikud).

C. Jooni enda kirjutatud lausetes *millest*-sõnavormid.

- Märgi enda kirjutatud lausetes kõik ülipikkade häälikute tähed. (/)
- Kontrolli. Kas kirjutasid kõik sõnad õigesti?

***Millest*-sõnavorm väljendab aega.**

10. **Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid.**
Vasta küsimustele.

1. Õppetöö koolides toimub esmaspäevast reedeni.
2. Isa tööpäev kestab tavaliselt kella kaheksast viieni.

- *Mis ajast* (*mis päevast*) algab õppetöö koolides?
- *Mis ajast* algab isa tööpäev?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-st*** väljendab tegevuse **alguse aega**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***MIS AJAST***?

  algab esmaspäevast – algab mis ajast?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millest?*

  esmaspäeva/st – millest?

11. A. Loe laused.

B. Kirjuta laused õigesti vihikusse. Numbrid kirjuta sõnadega.

☐ *mis ajast* (alates)?

1. Jaani päev algab (kella 7).
2. Tunnikese (7 kaheksani) kulutab ta võimlemisele, riietumisele ja söömisele.
3. (Kella 8) hakkab poiss kooli minema.
4. Tunnid algavad tal (kella 9).
5. Koolis on Jaan kella (9 kaheni).
6. Kella (3 neljani) mängib ta õues sõpradega.
7. (Kella 5) hakkab ta õppima.
8. (Kella 7) mängib poiss pisut arvuti-mänge.
9. (Kella 10) on Jaan voodis.

C. Jooni vihikus tegusõnad koos tegevuse algust väljendava sõnaga.

Kellest-millest-sõnavorm koos omadussõnaga väljendab võrdlust.

12. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Juss on oma isast pikem.
   (Jussi kasvu võrreldakse isa pikkusega.)
2. Tavaliselt on poisid tüdrukutest julgemad.
   (Poiste julgust võrreldakse tüdrukute julgusega.)

- *Kellest* on Juss pikem?
- *Kellest* on poisid tavaliselt julgemad?

B. Nimeta *kellest-millest*-sõnavormid.

C. Nimeta omadused, millega on Jussi / poisse võrreldud.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-st*** väljendab **võrdlust**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***MILLEST?*** või ***KELLEST?***

on kõrgem majast – on kõrgem millest?

on noorem vennast – on noorem kellest?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millest?* või *kellest?*

maja/st – millest? *venna/st – kellest?*

13. A. Ütle teisiti. Toimi näidise järgi.
B. Loe küsimus. Mõtle vastus. Kirjuta.

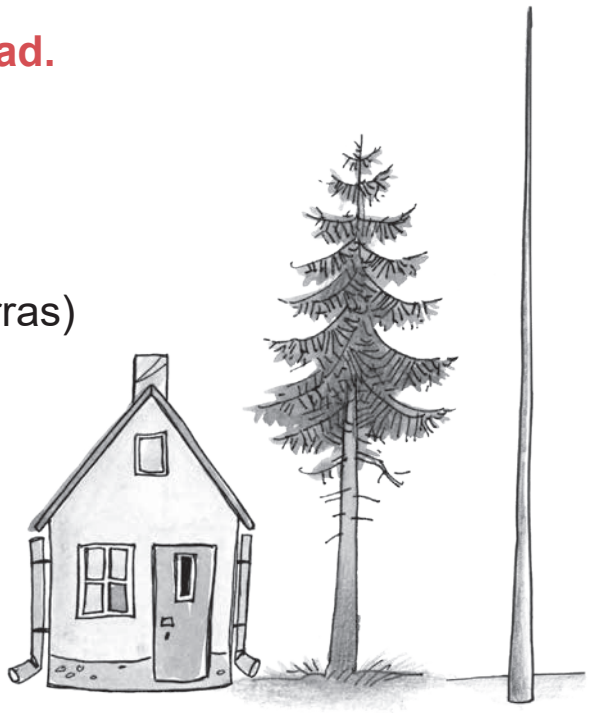
1. istub kõrgemal kui öökull – istub öökullist kõrgemal.
   - *Kes* elab kõrgemal? .....
2. jookseb kiiremini kui siil – jookseb ..... kiiremini.
   - *Kes* jookseb kiiremini? .....
3. on kõvem kui tammepuit – on ..... .
   - *Mis* on kõvem kui tammepuit? .....
4. ujub aeglasemalt kui kala – ujub ..... .
   - *Kes* ujub aeglasemalt? .....
5. on madalamad kui põõsad – on ..... .
   - *Mis* on madalamad? .....

14. A. Vaata pilti. Loe laused.
Kirjuta sobivad sõnavormid.

1. Aune on pikem (*kellest?*) Maist , kuid lühem (*kellest?*) Liist .
2. Mai on lühem (*kellest?*) ..... ja ..... .
3. Lii on pikem (*kellest?*) ..... ja ..... .

B. Vaata pilti. Loe laused. Täida lüngad.

Maja on madalam (*millest?* – kuusk)

..... .

Kuusk on madalam (*millest?* – piksevarras)

..... .

Piksevarras on kõrgem (*millest?*)

..... .

Kuusk on kõrgem (*millest?*)

..... .

15. Moodusta sulgudes sobivad sõnavormid. Loe laused. Täida lüngad.

1. Silver on kiirem (*kellest?* – Kalmer) .....,
   kuid aeglasem (*kellest?* – Mikk) ..... .
   Kalmer on aeglasem (*kellest?*) ..... .
   Mikk on kiirem (*kellest?*) ..... .

- *Kes* on kõige kiirem? .....

2. Mai on kergem (*kellest?* – õde) .....,
   kuid raskem (*kellest?* – pinginaaber) ..... .
   Õde on raskem (*kellest?*) ..... .
   Pinginaaber on kergem (*kellest?*) ..... .

- *Mitmest* lapsest räägitakse 1. lauses / 2. lauses?
- *Kes* on kõige raskem?
- *Kes* on kõige kergem?

16. Loe laused. Nimeta sulgudes numbrid *millest*-sõnavormis. Kirjuta lünkadesse sõnad.

Pane tähele!

10 – 3 = 7

1) **Kümnest** ehk arvust kümme on lahutatud kolm.
2) Vastus seitse on **kümnest** väiksem.
3) Kümme on vastusest ehk **seitsmest** suurem.

1. 11 on (9) *üheksast* suurem *kahe* võrra.
   Üheteistkümnest lahutada kaks on ..... .
2. (10) ..... lahutada 5 on ..... .
   Kümme on ..... väiksem ..... võrra.
3. 16 on (4) ..... suurem ..... korda.
4. (5) ..... on ..... suurem 2 korda.
5. (10) ..... on 5 väiksem ..... korda.

17. Loe laused. Muuda joonitud sõnaühendit näidise järgi.

1. Jooksu võitis Jüri, sest ta on kiirem kui teised.
   Jooksu võitis Jüri, sest ta on teistest kiirem .....
2. Mängu võidab see, kes on osavam kui teised.
   .....
3. Kes on meie klassis pikem kui Avo?
   .....

4. Isa on kolm aastat vanem kui ema.

.....

5. Koerad on harilikult suuremad kui kassid.

.....

18. A. Loe laused. Nimeta *kellest-millest*-sõnavormid koos tegusõnaga.

1. Peeter võttis (kapp) jope ja läks (tuba) välja.
2. Teatrietendus kestab kella (seitse) üheksani.
3. Miia paranes (haigus) nädalaga.
4. Raido unistas (puhkus) soojas mererannas.
5. Minu isa on oma (vend) pikem.

B. Rühmita sõnaühendid tähenduse järgi. Vasta suuliselt.

***Kellest-millest*-sõnavormidega sõnaühendid väljendavad:**

1) tegevuse kohta,
2) tegevuse alguse aega,
3) oodatud sündmust, millest kõneldakse,
4) olukorrast vabanemist või abi saamist,
5) võrdlust.

KELLE**LE**?
MILLE**LE**? > [ ] + **-LE** (alaleütlev kääne)

1. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Türile saab sõita rongiga, aga Märjamaale bussiga.
2. Võitjatele anti karikas, aga kaotajatele lohutusauhind.
3. Kui kuuele liidame kolme, saame vastuseks ..... .
4. Päev lähenes õhtule.
5. Ilm läks jälle sajule.

- *Kuhu* saab sõita rongiga? *Kuhu* bussiga?
- *Kellele* anti lohutusauhind? *Kellele* karikas?
- *Missuguseks* muutus ilm?
- *Mis ajale* lähenes päev?
- *Millele* liidame kolme ja saame vastuseks üheksa?

B. Nimeta küsimustele *kellele*?, *millele*? vastavad sõnavormid.

***Kellele-millele*-sõnavorm väljendab kohta.**

2. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

Poisid lähevad kevadel Lahemaale, aga tüdrukud soovivad minna saartele.

- *Kuhu* lähevad poisid (tüdrukud) kevadel?
- Nimeta *kellele-millele* sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-le*** väljendab **kohta**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KUHU***?

  lähevad Tiirile – lähevad kuhu?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millele*?

  Tiirile – millele?

3. Ütle lühemalt. Moodusta *millele*-sõnavorm ainsuses ja mitmuses. Mitmuse tunnuse valikul kasuta abiks TM j 13.

	millele? – ainsus	***millele?*** – mitmus
pildi peale	*pildi/le*	*pilti/de/le*
trepi peale		
mäe peale		
põranda peale		
diivani peale		
pingi peale		
tänava peale		

- Kontrolli. Neljal sõnal on mitmuse tunnus *-de.*

4. A. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.
B. Jooni enda kirjutatud lausetes kohta väljendavad sõnavormid koos tegusõnaga.

1. Ülesande kirjutasime (tahvel), aga kontrolltöö (paberileht).
2. Kevadel viime poti-lilled aknalaualt (rõdu) või (terrass).
3. Pane pestud puuviljad (klaas-alus) ja tõsta klaasalus (diivanilaud).

C. Esita joonitud sõnaühenditele ja sõnavormidele küsimused.

☐ *kuhu?* ☐ *millele?*

5. A. Moodusta sõnaühendid.

jooksid (*kuhu?*) – põõsas – *põõsa/sse*
mägi – *mäe/le*

sõitsid (*kuhu?*) – Tapa, Elva, Tartu, Sillamäe, Setumaa, Paide, Põltsamaa, Jõgeva, Tallinn

- *Kus* sina elad? *Mis* on sinu elukohale lähim linn? Moodusta nende kohanimedega sõnaühendid: sõitsid *kuhu*?

B. Rühmita kohta väljendavad sõnavormid. Kirjuta.

- Eralda sõnavormi lõpud.

millele? – *Tapa/le*, ...

.....

millesse? – *Elva/sse*, ...

.....

***Kellele*-sõnavorm väljendab isikut,**
kellele midagi antakse või teatatakse.

6. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Mart ostis Maarjale kinopileti.
2. Kerli ütles Mikule, et ta läheb kinno.
3. Rivo teatas sõpradele, et tema joonistatud pilt on näitusel.

Kellele <
- ostis Mart kinopileti?
- rääkis Kerli oma kinno minemisest?
- teatas Rivo, et tema joonistatud pilt on näitusel?

B. Nimeta *kellele*-sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-le*** väljendab **isikut**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KELLELE***?

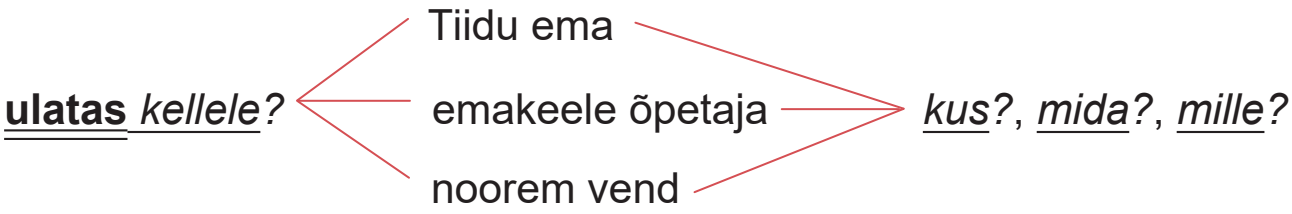
  rääkis Jaanile – rääkis kellele?
  kinkis sõpradele – kinkis kellele?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *kellele?*

  Jaanile – kellele? *sõpradele – kellele?*

7. A. Moodusta sõnaühendeid ja lauseid.

pakkusin	*kellele?*	sõber	*mille?*	tee
		õde	*mida?*	uudis
		mees		raha
teatas		naised		kellaaeg

B. Kirjuta kolm lauset vihikusse.

C. *Kes* sai *midagi*? Vasta enda kirjutatud lausete põhjal.

8. A. Moodusta sõnaühendeid näidise järgi.

1. teatas *kellele?* (mina) – teatas minule ehk mulle
2. vastas *kellele?* (sina) – .....
3. seletas *kellele?* (tema) – .....
4. kinkisid *kellele?* (meie) – kinkisid meile
5. pakkusime *kellele?* (teie) – .....
6. viskasite *kellele?* (nemad) – ehk

B. Moodusta lauseid sõnaühenditega.

C. Harjuta lausete kirjutamist etteütlemise järgi.

Millele-sõnavorm väljendab hulka või mõõtu, millele midagi lisatakse.

9. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele. Kirjuta vastus numbriga.

1. Kui Vahur liitis viiekümnele viie, sai ta vastuseks ..... .
2. Kui Ivo lisas *sajale* kuuskümmend, sai ta vastuseks ..... .

3. Kui pagar mõõtis kahele kilogrammile jahule juurde kolm kilogrammi, sai ta kokku ..... kilogrammi (kg).

- *Mitmele* (*mis* arvule) liitis Vahur 5?
- *Mitmele* (*mis* arvule) lisas Ivo 60?
- *Mitmele* kilogrammile jahule mõõtis pagar juurde 3 kg?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-le*** väljendab **hulka** või **mõõtu**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse

MITMELE?, MIS ARVULE?, MIS MÕÕDULE? või ***MILLELE?***

liitis kümnele – liitis mitmele?, liitis mis arvule?

lisas kahele meetrile – lisas millele?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millele?*

kümne/le – millele?

10. Moodusta suuliselt lauseid näidise järgi.

(5 3), (30 8), (45 6), (73 10), (29 11), (84 16)

Ma liidan viiele kolme ja saan 8.

11. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

1. Poisid valmistasid töökojas hiigla-p/ik/a puust /us/i.
2. Nad t/ek/id valmis lülid ja h/ak/asid neid ühendama.

3. Toomas k/in/itas esimesed 2 lüli.
4. Mihkel lisas Toomase (2 lüli) veel 5 lüli.
5. Jaanus k/in/itas Mihkli (5 lüli) omakorda 3 lüli.
6. Kõige lõpuks lisas Ain Jaanuse (3 lüli) 6 lüli.

- *Mitmest* lülist koosnes puust uss?

***Millele*-sõnavorm väljendab koos tegusõnaga aega.**

12. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Kell läheneb juba viiele, aga Joonas pole veel koolist koju jõudnud.
2. Jooksukross lükati edasi järgmisele kolmapäevale.

- *Mis ajale* lähenes kell?
- *Mis ajale* lükati edasi jooksukross?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-le*** väljendab **aega**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***MIS AJALE?***

  läheneb õhtule – läheneb *mis ajale?*

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millele?*

  õhtule – *millele?*

13. A. Moodusta suuliselt näidise järgi sõnaühendeid.

1. Kell läheneb (*mis ajale?*) — *5 – viiele,* 7 – …, 10 – …, 12 – …; *poole viiele, poole …*; *veerand viiele, veerand …*

2. lükati edasi (*mis ajale?*) – *lükati edasi reedele,*

(esmaspäev, neljapäev, nädalalõpp, järgmine teisipäev, viimane laupäev)

B. Moodusta igast reast ühe sõnaühendiga lause. Kirjuta vihikusse.

14. A. Loe laused. Kirjuta vihikusse.

	mis ajale?

1. Lisasin sammu, sest kell lähenes juba (üheksa).
2. Sõit Otepääle oli määratud (vastlapäev).
3. Vanaema juurde sõidu lükkasime edasi (järgmine nädal).
4. Näitleja haigestumise tõttu lükati etendus edasi (järgmine teisipäev).

B. Jooni enda kirjutatud lausetes aega väljendavad sõnavormid.

C. Esita aega väljendavatele sõnavormidele küsimused

1) koos tegusõnaga (lähenes üheksale – lähenes ...),
2) sõnavormi kohta (üheksale – ...).

15. Loe laused. Lõpeta suuliselt.

	mis ajale?

1. Lükkasime kinokülastuse edasi (kolmapäev), sest ... .
2. Klassijuhataja planeeris lastevanemate koosoleku (järgmine reede), sest ... .

3. Spordipäev otsustati üle viia (kolmas märts), kuid ... .
4. Kellaosutid lähenevad (pool neli), aga ... .

Millele-sõnavorm kirjeldab koos tegusõnaga seisundi muutumist.

16. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Õpetaja nägu tõmbus naerule.
2. Öösel läks ilm jälle külmale.

- *Missuguseks* tõmbus õpetaja nägu?
- *Missuguseks* muutus ilm öösel?

B. Nimeta *millele*-sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-le*** väljendab **kellegi** või **millegi seisundi muutumist**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***MISSUGUSEKS?***

tõmbus naerule – tõmbus missuguseks?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millele?*

naerule – millele?

17. A. Loe laused. Missuguseks miski muutus? Täpsusta tegusõna sobivate sõnadega.

Kasuta sõnu: *naer, vaht, meelemärkus, viha*

☐ *missuguseks?*

1. Isa k/ul/is poja heateost. Ta nägu tõmbus ..... .
2. Pille ajas koera oma /õr/itamisega ..... .
3. Klopi koor ..... ja laota ühtlaselt k/ok/ile.
4. /Al/es haiglas tuli peapõrutusega haige ..... .

B. Kirjuta harjutus vihikusse.

C. Jooni enda kirjutatud lausetes seisundi muutumist väljendavad sõnaühendid.

D. Märgi lüngaga sõnades veaohtlikud pikkade häälikute tähed. (*3 sõna*)

18. A. Loe laused. Jooni *kellele-millele*-sõnavormid.

1. Söögimajas oli palju tihaseid.
   Nüüd läheb ilm vist külmale.
2. Pane tööraamat lauale
   ja anna vihik õpetajale.
3. Kell läheneb kuuele,
   aga õues ei olegi enam pime.
4. Memm lisas kahele liitrile marjadele
   pool kilogrammi suhkrut.

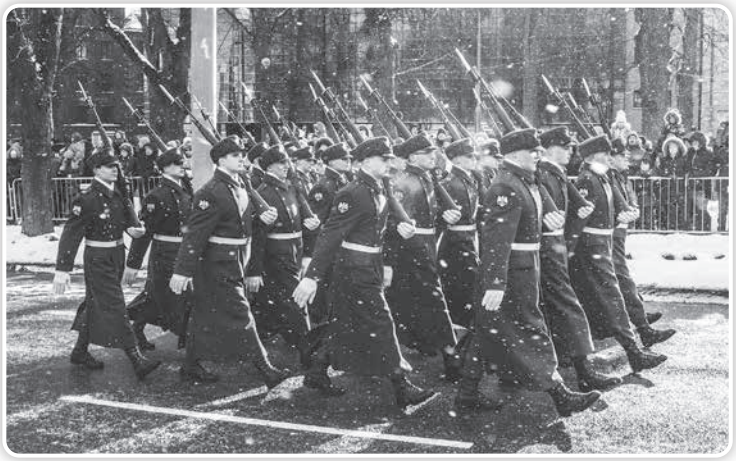
B. Rühmita joonitud sõnavormid koos tegusõnadega tähenduse järgi. Vasta suuliselt.

***Kellele-millele*-vormidega sõnaühendid väljendavad või täpsustavad:**

1) tegevuse kohta,
2) tegevuse aega,
3) isikut, kellele midagi antakse või teatatakse,
4) hulka või mõõtu, millele midagi lisatakse,
5) seisundit, missuguseks miski muutub.

KELLE**L**?
MILLE**L**? > [ ] + [**-L**] (alalütlev kääne)

1. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Laevad sõidavad meredel, järvedel ja jõgedel.
2. Kaitseväe paraad toimus Eesti Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril.
3. Loomadel on neli jalga, lindudel aga kaks jalga.
4. Räägiti, et õpilaste soovil toimub diskoõhtu kella kümneni.

- *Kus* sõidavad laevad?
- *Kellel* on neli jalga? *Kellel* kaks jalga?
- *Millal* toimus kaitseväe paraad?
- *Millal* on Eesti Vabariigi sünnipäev?
- *Mis põhjusel* toimub diskoõhtu kella kümneni?

B. Nimeta küsimustele *kellel?* või *millel?* vastavad sõnavormid.

Kellel-millel-sõnavorm väljendab kohta.

2. **Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.**

1. Poisid sõitsid maanteel ratastega.
2. Juba aprillis künti traktoritega põldu.
3. Murul (muru peal) oli palju kuivanud lehti.

- *Kus* sõitsid poisid ratastega?
- *Kus* künti traktoritega juba aprillis?
- *Kus* oli palju kuivanud lehti?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-l*** väljendab **kohta**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KUS***?

  sõitsid maanteel (sõitsid maantee peal) – *sõitsid kus?*

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *kellel?* või *millel?*

  maantee/l – *millel?*

3. **Moodusta *kellel-millel* ainsuse ja mitmuse sõnavormid (TM j. 13).**

mis?	***millel?*** – ainsus	***millel?*** – mitmus
känd	*ännu/l*	*kändu/de/l*
põld		
põrand		

katus		
mäenõlv		
kraavikallas		

- Kontrolli. Kolmel sõnal on mitmuse tunnus *-de*.

4. A. Loe laused. Kirjuta õigesti vihikusse.

[ ] *kus?*

1. P/õt/er seisatas k/or/aks (lagendik) ja jätkas teekonda metsa s/un/as.
2. Haamrid, v/il/id ja p/ur/id on k/or/alikult (riiulid).
3. S/ur/es l/in/as on (tänavad) alati tihe liiklus.
4. Vanaisa istus (kiik) ja l/uk/es ajalehte.

B. Jooni enda kirjutatud lausetes kohta väljendavad sõnavormid.

- Esita sõnavormidele küsimused

  1) koos tegusõnaga: [ ] *kus?*

  2) sõnavormi kohta: *millel?*

C. Kontrolli, kas kirjutasid kõik sõnad lausetes õigesti?

- Mis lüngaga sõnades kirjutasid nõrgad tähed? Ringita need sõnad.

Millel-sõnavorm väljendab aega.

5. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Klassiõhtu toimub esmaspäeval.
2. Joosep mängis suveõhtutel mererannas palli.

- *Millal* toimub klassiõhtu?
- *Millal* mängis Joosep rannas palli?

B. Nimeta aega väljendavad sõnaühendid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-l*** väljendab **aega**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***MILLAL***?

  sõitsid reedel – sõitsid millal?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millel?*

  reede/l – millel?

6. Moodusta suuliselt sõnaühendeid ja lauseid.

1. läksin (*millal?*) – jaaniõhtu – *jaaniõhtul*
   puhkepäev, vaheaeg, uusaasta, naistepäev, jõulude aeg
   - *Kuhu* kõneleja võis minna?

2. sündis (*millal?*) – 5. jaanuar – *viiendal jaanuaril*
   12. märts, 24. august, 9. juuli, 12. veebruar, 24. mai,
   - *Millal* sina sündisid?

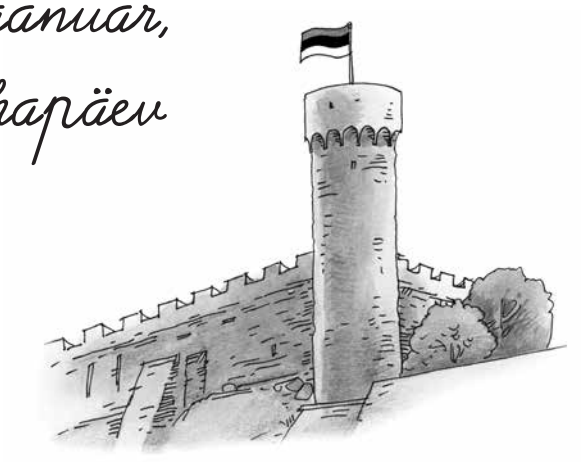
3. toimub (*millal?*) – hommik ja õhtu – *hommikul ja õhtul*
   sügis ja talv, kevad ja suvi, laupäev ja pühapäev
   - *Mis* võib toimuda sel ajal?

7. A. Loe sõnapaarid ja sõnarühmad harjutuse lõpust.
Loe tegusõnad koos küsimusega sulgudes.
Vasta küsimusele. Vali sobiv sõnapaar või sõnarühm.
B. Loe lused. Kasuta sobivaid sõnarühmi või sõnapaare.

1. (*Millal?*) soovime üksteisele head vana-aasta lõppu, aga (*millal?*) head uut aastat.
2. Naistepäeva tähistame (*millal?*), aga emadepäeva (*millal?*).
3. Me teeme oma tööd ära (*millal?*) ja (*millal?*).
4. (*Millal?*) ja (*millal?*) saame me muretult puhata.
5. Meie vabariigi sünnipäev on (*millal?*), aga minu sõbral (*millal?*).

---

24. veebruar, 25. veebruar, laupäev ja pühapäev,
8. märts, neljapäev ja reede, 1. jaanuar,
31. detsember, maikuu teine pühapäev

C. Kirjuta kolm lauset õigesti vihikusse.
D. Jooni enda kirjutatud lausetes tegusõnad ja aega väljendavad sõnavormid.

8. Kirjuta aega väljendavatele sõnavormidele õiged lõpud: *-s* või *-l*.

jaanuari…., esimese…. jaanuari…., reede…., õhtu….,
märtsi…., teise…. märtsi…., nädala kolmanda…. päeva….,
pidupäevade…., oli kolmanda…. tunni….

Kellel-sõnavorm väljendab tegijat.

9. A. Loe lused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Isa lubas pojal traktorit juhtida.
2. Õpetaja soovitas lastel klassi kaunistada.

- *Kellel* lubas isa traktorit juhtida?
- *Kellel* soovitas õpetaja klassi kaunistada?

B. Nimeta *kellel*-sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga **-l** väljendab **tegijat**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KELLEL?***

lubas juhtida pojal – lubas juhtida kellel?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *kellel?*

pojal – kellel?

10. A. Loe tegusõnad. Loe sõnad sulgudes. Moodusta sobivad sõnavormid. Kirjuta.

1. Õpetaja soovitas (*kellel?* – Mart) ..... tennised jalga panna.
2. Isa lubas (*kellel?* – pojad) ..... õhtul kinno minna.
3. Eksamiteks on (*kellel?* – vennad) ..... palju õppida.

B. Nimeta tegijat väljendavad *kelles-milles*-vormis sõnad.

C. Harjuta lausete kirjutamist etteütlemise järgi.

- Mida teed enne sõna kirjutamist. Mida teed kirjutamise ajal? (TM j 6)

Kellel-millel-sõnavorm väljendab kuuluvust.

11. **A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.**

1. Priidul on uus tööriistade komplekt.
2. Roosidel on teravad okkad.

- *Kellel* on uus tööriistade komplekt?
- *Millel* on teravad okkad? *Mille* osad on okkad?

B. Nimeta *kellel-millel*-sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga **-*l*** väljendab **asjade** või **osade kuuluvust**.

- Koos tegusõnaga (tavaliselt *olema*) esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KELLEL?*** või ***MILLEL?***

on roosidel – on millel? *on lastel – on kellel?*

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *kellel?* või *millel?*

roosi/l – millel? *laste/l – kellel?*

12. A. Loe küsimused ja sõnad sulgudes. Moodusta sõnavormid küsimuste järgi.

B. Loe laused.

Nimeta: 1) *kellele* või *millele* midagi kuulub,
2) *kellel* või *millel* mingi osa (kehaosa) on.

1. Reinu (*millel?* – maja) on kolm korrust.
2. (*Kellel?* – elevant) on pikk lont, aga (*kellel?* – kaelkirjak) pikk kael.
3. (*Kellel?* – jänesed) on pikad kõrvad ja väledad jalad.
4. Poiste (*millel?* – särgid) on nööbid paremal pool, aga tüdrukute (pluusid) vasakul pool.

C. Kirjuta kaks viimast lauset õigesti vihikusse.

Millel-sõnavorm väljendab millegi seisundit, viisi või põhjust.

13. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Isa nägu oli naerul, kui ta emaga kõneles.
2. Vanaema soovil tuli poiss täna varem koju.
3. Ann naeris laginal Mihkli jutu üle.

- *Kuidas* naeris Ann?
- *Missugune* oli isa nägu?
- *Mis põhjusel* tuli poiss täna varem koju?

B. Nimeta lausetes

1) põhjust väljendav sõnavorm,
2) viisi väljendav sõnavorm,
3) seisundit väljendav sõnavorm.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-l*** väljendab koos tegusõnaga:

1) **seisundit.**

Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***MISSUGUNE***?

oli naerul – oli missugune?

2) **viisi.**

Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KUIDAS***?

naeris laginal – naeris kuidas?

3) **põhjust.**

Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***MIS PÕHJUSEL***?

läks (treeneri) palvel – läks mis põhjusel?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse ***millel?***

naeru/l – millel?
lagina/l – millel?
palve/l – millel?

14. A. Loe laused. Jooni *kellel-millel*-sõnavormid.

1. Õpetaja soovitas Kajal lause tahvlile kirjutada.
2. Maanteedel takistas sõitu soolasegune lumi.
3. Poistel ja tüdrukutel on väga huvitavad nimed.
4. Kas suvevaheaeg algab 10. juunil?
5. Head uudist kuuldes läks Kustil nägu naerule.

B. Rühmita joonitud sõnavormid koos tegusõnadega tähenduse järgi. Vasta suuliselt.

***Kellel-millel*-vormidega sõnaühendid väljendavad:**

1) tegevuse kohta,
2) tegevuse aega,
3) tegijat,
4) põhjust, seisundit või viisi,
5) kuulumist kellelegi või millelegi.

KELLE**LT**?
MILLE**LT**? > [ ] + [**-LT**] (alaltütlev kääne)

1. A. Loe ja vasta küsimustele.

1. Langevarjudega hüpatakse alla lennukitelt, helikopteritelt ja õhupallidelt.
2. Abi palutakse sõpradelt, teadmisi saadakse õpetajatelt ja vanematelt.
3. Poni on kasvult küll väike, aga välimuselt nagu hobune.

- *Kust* hüpatakse langevarjudega?
- *Kellelt* palutakse abi? *Kellelt* saadakse abi?
- *Mille* poolest on poni ja hobune sarnased?
- *Mille* poolest on poni ja hobune erinevad?

B. Nimeta sõnavormid, mis vastavad küsimusele *kellelt?* või *millelt?*

Millelt-sõnavorm väljendab kohta, kust tullakse, midagi võetakse või nähakse.

2. A. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Lapsed tulid staadionilt palli mängimast.
2. Riiulilt võeti kaks raamatut.
3. Lennukitelt pildistati mets-loomade liikumis-radasid.

- *Kust* tulid lapsed? Kus lapsed enne olid?
- *Kust* pildistati mets-loomade liikumis-radasid?
  Kus olid pildistajad?
- Kust võeti kaks raamatut?

B. Nimeta *millelt*-sõnavormid.

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-le*** väljendab **kohta**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KUST***?

  tulid (ära) staadionilt – tulid kust?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millelt?*

  staadioni/lt – millelt?

3. A. Loe laused. *Kust* tegevus algas või algab? Leia ja jooni vastavad sõnad.

1. Takso sõitis Lasnamäelt Mustamäele.
2. Kalamehed jõuavad õhtul Peipsilt Mehikoorma sadamasse.
3. Lapsed tulid Otepäält koju meeldivate muljetega.
4. Kevadel kostab põldudelt traktorite mürinat.

B. Kirjuta kohta väljendavad sõnavormid koos tegusõnaga vihikusse.

C. Esita suuliselt küsimused

1) koos tegusõnaga – ☐ *kust?*
2) sõnavormi kohta – *millelt?*

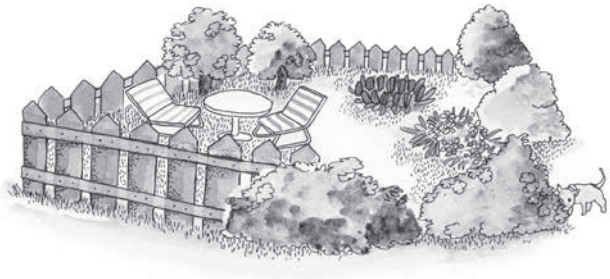
vaatad sillalt – vaatad kust?, sillalt – millelt?

4. Moodusta suuliselt sõnaühendeid ja lauseid.

☐ *kust?* millegi pealt või millegi seest

leidsid (*kust?*)
- majatagune aas
- kooli territoorium
- naabermaja pööning

korjasid (*kust?*)
- tihe mets
- hõre männik
- suvine aed

5. A. Moodusta kohta väljendavad sõnaühendeid.
B. Rühmita sõnavormid lõppude (*-lt, -st*) järgi.

lahkus (*kust?*) – sadam, ujula, staadion, Tartu, palliplats, suusarada, spordihoone, Toomemägi, autoparkla

1) lahkus (*kust?*) – *lahkus palliplatsilt,* .....

.....

.....

2) lahkus (*kust?*) – *lahkus sadama/st,* .....

.....

.....

- Selgita küsimustele *millest?* ja *millelt?* vastavate sõnavormide tähenduse erinevust.

C. Moodusta suuliselt lauseid.

6. A. Loe sõnad joone alt. Loe laused. Kirjuta lünka sobiv kohta väljendav sõnavorm.

	kust?

1. Mait v/at/as ....., kuidas rong lähenes jaamale.
2. Vanaisa tõi ..... k/ök/i sületäie pl/it/i-puid.
3. Suur kast l/ip/ises ..... sõiduteele.
4. Isa v/et/as hommikul ..... lund ära.
5. M/öt/unud s/ük/isel said põllumehed ..... r/ik/aliku s/ak/i.

kõnnitee, rukkipõld, hoov, autokast, puukuur

B. Rühmita lüngaga sõnad tabel 2 skeemide järgi. (Vaata TM)

Skeem 1 – ..... (*3 sõna*)

Skeem 3 – ..... (*1 sõna*)

Skeem 4 – ..... (*3 sõna*)

Skeem 5 – ..... (*2 sõna*)

Kellelt-sõnavorm väljendab isikut, kellelt midagi küsitakse, kuuldakse või saadakse.

7. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Väikemees palus jõuluvanalt kingituseks uut kelku.
2. Rein küsis õdedelt matemaatika ülesande vastust.
3. Maris kuulis emalt huvitava uudise.

- *Kellelt*
  - küsis Rein ülesande vastust?
  - palus väikemees kingitust?
  - kuulis Maris huvitava uudise?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-lt*** väljendab **isikut**.

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse ***KELLELT***?

  palus jõuluvanalt – palus kellelt?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *kellelt?*

  jõuluvana/lt – kellelt?

8. A. Moodusta sulgudes *kellelt*-sõnavorm. Kirjuta.

1. Joosep sai (sõber) ..... teada, et reedel minnakse matkale.
2. Ta küsis (isa) ..... asjade jaoks seljakotti.
3. (Matkajuht) ..... kuulis ta, mida peab matkale kaasa võtma.

4. (Õed) ..... palus poiss magamis-kotti ja taskulampi.
5. (Treener) ..... said poisid näpunäiteid telgi püstitamiseks.

B. *Kellelt* Joosep midagi kuulis või soovis saada? Jooni sõnavormid.

C. *Kes* teatas Joosepile midagi?

Kellelt-millelt-sõnavormid väljendavad omadust.

9. Loe laused. Loe joonitud sõnaühendid. Vasta küsimustele.

1. Toomas on rahvuselt eestlane.
2. Välimuselt on ta tõeline põhjamaalane.
3. Pikkuselt on Toomas isast lühem.

- *Mille poolest* on Toomas
  - põhjamaalase moodi?
  - eestlane?
  - isast erinev?

Pane tähele!

Sõnavorm lõpuga ***-lt*** väljendab **omadust.**

- Koos tegusõnaga esitame sõnavormi kohta küsimuse (ON) ***MILLE POOLEST***?

  on rahvuselt (eestlane) – on mille poolest?

- Sõnavormi kohta esitame küsimuse *millelt?*

  rahvuse/lt – millelt?

10. Loe algvormis sõnad. Moodusta sobivad sõnavormid.

rahvus, iseloom, vanus, kasv, pikkus, kuju, laius, kõrgus, paksus, suurus

(On) *mille poolest? – rahvus – rahvuse/lt*

- Kes või mis võib selline olla?

11. A. Loe laused. Leia ja kirjuta lünkadesse sõnad eelmisest harjutusest.

1. Üks maja linnas on ..... torni sarnane.
2. Ervin on ..... klassis pikim poiss,
   aga ..... üks nooremaid.
3. Oma ..... on Ivar vaikne ja tagasihoidlik.
4. Tartu on ..... teine linn Eesti Vabariigis.
5. Tiina ja Aivar on ..... eestlased,
   Niina ja Aleksei venelased, aga Pekka soomlane.

B. Mis omaduste poolest on *kedagi* või *midagi* kirjeldatud? Selgita lausete kaupa.

C. Harjuta lausete kirjutamist etteütlemise järgi.

12. A. Loe laused. Jooni *kellelt-millelt*-sõnavormid.

1. Mihkel kuulis isalt, et nad sõidavad perega Kreekasse puhkama.
2. Suur-Munamägi on kõrguselt Eestis esikohal.
3. Tüdrukud hakkasid liuväljalt koju tulema.

B. Rühmita joonitud sõnavormid koos tegusõnadega tähenduse järgi.

***Kellelt-millelt*-vormidega sõnaühendid väljendavad:**

1) tegevuse alguskohta,
2) isikut, kellelt midagi kuuldi,
3) omadust.

